

Slovenski ČEBELAR

letnik CXXVI • 12/2024

Anton Žnideršič
1874–1947

Naj medi
2025!

- Z inovativnimi tehnikami nad azijskega sršena
- Vpliv kumafosa in amitraza na zdravje ljudi
- Sheme kakovosti – priložnost in izziv za slovensko kmetijstvo

ENJOY
IT'S FROM
EUROPE

Okusite pravega

**Obdarite vaše najdražje z medom
z označbo evropskih shem kakovosti.**

Financirala Evropska unija. Vendar so izražena stališča in mnenja zgolj stališča in mnenja avtorja(-ev) in ne odražajo nujno stališč in mnenj Evropske unije ali Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja. Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti organ, ki dodeli sredstva.

Sofinancira
Evropska unija

Za smernice zdravega
prehranjevanja obiščite
spletno stran

UVODNIK

Drage čebelarke, dragi čebelarji!

Vstopamo v zadnji mesec letošnjega leta, zato je prav, da se zazremo v dogodke preteklega, saj bomo tako lažje vstopili v novo. Na Čebelarški zvezi med drugimi izstopajo tudi naslednji opisani dogodki.

Za novo mandatno obdobje smo izvolili novega starega predsednika ČZS in med novosestavljenimi organi ČZS smo pozdravili tudi nove člane uredniškega odbora. V februarju smo združili moči s Pustnim društvom Cerknica in poskrbeli za odmevno promocijo čebel, čebelarjev in čebelarstva na pustnem karnevalu Čebelji zlet. V duhu spodbujanja zborovskega petja smo izdali pesmarico *Glasbene čebelice*. V marcu smo spet sadili medovite rastline. Obiskali smo tudi sejem ApiSlovenija, kjer smo na predavanju g. Fenuccija iz prve roke izvedeli, kako se v Italiji spopadajo z azijskim sršenom. Nadgradili smo certificiranje čebelarstva turizma Top bee. Vse leto je bilo v znamenju 110. obletnice rojstva velikega čebelarja Antona Žnideršiča (1874–1947). Aprila je Evropski parlament potrdil natančnejše označevanje porekla medu. Majski mesec je s sončnim dnevom počastil 21. slovenski čebelarški praznik in 7. svetovni dan čebel v Beltincih, kjer smo prvič podelili nagrade za medije. Pomladne in poletne mesece smo vso pozornost namenjali delu v čebeljakih ter upali na ugodno vreme in dobro pašo. Jesen je prinesla čebelarstvo bilanco iztočenega medu. Po mnenju Opazovalno-napovedovalne službe ČZS je bila letošnja pašna sezona mešana in tako smo bili eni bolj, drugi manj zadovoljni. Ne glede na vse pa smo se vseeno lahko septembra s svojimi medovi potegovali za odličja na 1. evropskem ocenjevanju medu, ki ga je ČZS organizirala v sodelovanju z Obalnim čebelarškim društvom Koper in Mestno občino Koper. Tretji teden v novembru so v medijih odmevale dejavnosti, ki smo jih

organizirali v sklopu obeležitve prvega tedna slovenske hrane, ki je bil potrjen na Vladi Republike Slovenije na pobudo Čebelarške zveze Slovenije in različnih kmetijskih organizacij. Človeška narava je, da se na koncu raje spomnimo vsega lepega kot slabega, vendar pa ne moremo mimo še vedno grenkega priokusa lanskoletnih poplav. Prav tako nam ne da miru skrb, da se lahko v prihodnosti varoji pridružita še azijski sršen in pršica tropilela. Skrbijo nas tudi cene medu, pridelanega v Sloveniji, ki ne sledijo smernicam priporočenih cen, in pa ponarejeni med, ki na trgovskih policah cenovno izpodbija našega pristnega in kakovostnega. A kot so včasih rekli, je v situacijah, ko nas kaj skrbi, treba »prijeti bika za roge«.

Pri tržnem komuniciranju in prodaji našega medu je pomembno izpostaviti njegovo kakovost, ki je rezultat naše dobre čebelarke prakse in pestre slovenske flore. To lahko na najboljši način potrjujemo in potrošniku zagotavljamo s shemami kakovosti.

Druge skrbi pa bomo pregnali le z znanjem, ki je edina pot, da zaščitimo naše čebele. Vabim nas, da smo pri branju člankov dosledni in da natančno sledimo navodilom o spremljanju in javljanju opažanj azijskega sršena, ki nam jih je predstavila avtorica Živa Hanc v oktobrski številki *Slovenskega čebelarja*. V številki, ki je pred vami, pa ne spreglejmo članka Predstavitev raziskovalne odprave v Ligurijo, v katerem bomo izvedeli še več o prepoznavi, odkrivanju in možnostih zatiranja azijskega sršena. Znanje, optimizem, združevalnost in zmožnost iskanja rešitev so od nekdaj v čebelarškem duhu, zato naj nas ne skrbi in si zaželimo blagoslovljene in miru polne božične praznike ter veselo in srečno novo leto.

Naj medi!

Mara Golob Meserko

Vesel božič
in srečno
novo leto
2025!

Naj medi!

KAZALO

UVODNIK

Mara Golob Meserko 325

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Simon Golob, Aleš Bozovičar in Rene Rus: Z inovativnimi tehnikami nad azijskega sršena 328

Ana Janžekovič: Vpliv kumafosa in amitraza na zdravje ljudi 332

Simon Golob: Med v satju 334

Lidija Senič, Urška Ratajč, Tina Žerovnik in Mara Golob Meserko:

Strokovna ekskurzija v južno Srbijo in Severno Makedonijo 336

APIMONDIA / NOVICE IZ SVETA

Peter Kozmus: Priprave na kongres Apimondia 2025 v Kopenhagenu so v polnem teku 338

Simon Golob: Prvo odkritje pršice tropilele v Gruziji 338

DELO ČEBELARJA

Tomaž Granda: Čebelarjeva opravila v decembru 339

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Tina Žerovnik: Sheme kakovosti – priložnost in izziv za slovensko kmetijstvo 340

Štefan Kušar: Trdni temelji sodelovanja Čebelarke zveze Slovenije in Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije 342

OBVESTILA ČZS 343

ČEBELARSKI KROŽEK SE PREDSTAVI 350

V SPOMIN 352

OGLASI 353

Glasilno Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarstvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Vpisano je v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS, pod zaporedno številko 585.

Tel.: 01 729 61 00, faks: 01 729 61 32, info@czs.si, www.czs.si

Transakcijski račun ČZS: SI56 0318 6100 2214 727, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Uredništvo: 01 729 61 14, 030 604 660, mara.golobmeserko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php

Uredniški odbor: Janez Prešern, Erik Luznar, Marija Sivec, Brane Borštnik, Simon Golob, Mira Jenko Rogelj, Mara Golob Meserko

Urednica: Mara Golob Meserko

Lektorica: Mojca Pipan

Oddaja prispevkov: Članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

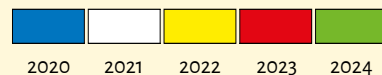
Avtorji naj v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Priprava za tisk in tisk: Para, d. o. o., Celestinova ulica 1, 1000 Ljubljana. Tiskano na papirju s certifikatom FSC (trajnostno gospodarjenje z gozdovi). Naklada: 7440. Tiskano: 22. 11. 2024.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

Fotografija na naslovnici: Fotografija natečaja čebelarke fotografije ČZS 2021. Foto: Claudia Pavon, Canada.

Mednarodna barvna koda za označevanje čebeljih matic

PODATKI ZA STIK ČEBELARKE ZVEZE SLOVENIJE

Predsednik ČZS: Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nocb@czs.si

Vodja služb ČZS: Lidija Senič, vodja služb ČZS: 01/729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si

Priznana rejska organizacija: Peter Kozmus, strokovni vodja PRO: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si

Opazovalno-napovedovalna služba: Aleš Bozovičar, opazovalec in napovedovalec čebeljih paš: 01/729 61 31, 041/644 217, ales.bozovicar@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, https://cebelar.czs.si/User/Login?returnUrl=

Svetovalci specialisti za tehnologijo čebelarjenja: Vlado Augustin: 01/729 61 12, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si

Simon Golob: 01/729 61 12, 030/604 015, simon.golob@czs.si

Svetovalci specialisti za ekonomiko: Tina Žerovnik: 01/729 61 04, 040/436 513, tina.zerovnik@czs.si,

Mojca Pibernik: 01/729 61 28, 040/436 518, mojca.pibernik@czs.si

Svetovalci specialisti za zagotavljanje varne hrane:

Urška Ratajč: 01 729 61 34, 040 436 514, urska.rataj@czs.si

Aljaž Debelak: 01/729 61 29, 040/436 519, aljaz.debelak@czs.si

Tomaž Samec: 01/729 61 18, 040/436 517, tomaz.samec@czs.si

Ana Janžekovič: 01 729 61 13, 030 604 410, ana.janzekovic@czs.si

Svetovalec za izobraževanje in usposabljanje: Boris Potočnik: 01 729 61 11, 051 637 204, boris.potocnik@czs.si

Računovodstvo: Petra Stropnik: 01 729 61 12, 031 506 764, petra.stropnik@czs.si

Uredništvo: Mara Golob Meserko: 01 729 61 14, 030 604 660 mara.golobmeserko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php

Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Barbara Dimc, tajnik: 01/729 61 02, 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Ines Zajc Žunič, poslovna sekretarka: 041/337 854, ines.zunic@czs.si, Zlatica Kovačević, administrativna delavka: 01/729 61 24, 030/604 009, zlatica.kovacevic@czs.si

Čebelarska knjižnica Janeza Goličnika (vsak prvi delovni

četrtak v mesecu med 15. in 18. uro): 01/729 61 11, cebelarskajniznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php

Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si

Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php

Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php

Uradne ure JSSČ: Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica (v Čebelarskem centru Slovenije): ponedeljek od 10.00 do 14.00, četrtek od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

Mestni trg 4, 8330 Metlika: ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

Rožna dolina 50/a, 4248 Lesce (v Čebelarskem razvojno-izobraževalnem centru): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

Dobrna 1a, 3204 Dobrna (v Kulturnem domu Dobrna): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

Ulica Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota (na sedežu Kmetijsko gozdarskega zavoda Murska Sobota): ponedeljek od 10.00 do 14.00.

Streliška ulica 150, 2000 Maribor (v Čebelarskem centru Maribor): petek od 8.00 do 10.00.

DAN ČEBELARSKEGA TURIZMA

občina LENDAVA
LENDVA község

ČEBELARSKA ZVEZA SLOVENIJE

LENDAVA, 6. DECEMBER 2024

Vse ljubitelje čebelarstva vljudno vabimo na prireditev ob *Dnevu čebelarskega turizma*, ki ga organizira Čebelarska zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu v sodelovanju z Občino Lendava, ki ga bomo obeležili v Lendavi, v **petek, 6. decembra 2024.**

Ob tej priložnosti bomo skupaj s čebelarji, strokovnjaki in učenci spoznavali dobre prakse čebelarskega turizma in možnosti, ki nam jih tovrstna dejavnost ponuja.

Kulturni in spremljevalni del programa bodo obogatili učenci Dvojezične osnovne šole I Lendava, Dvojezične osnovne šole Genterovci, Glasbene šole Lendava in otroci Vrtca Lendava.

Za udeležbo na dogodku se prijavite na e-mail: obcina@lendava.si do 2. decembra 2024.

1.

lokacija

RAZGLEDNI STOLP VINARIUM

Dolgovaške Gorice 229, 9220 Lendava

8.45–9.00 Sprejem udeležencev

9.00–10.00 Kava in čaj z razgledom na slikovito pokrajino 4 držav

Vabimo vas, da skupaj z nami praznujete bogato tradicijo čebelarstva, ki povezuje našo skupnost, naravo in turizem.

2.

lokacija

GLEDALIŠKA IN KONCERTNA DVORANA LENDVA

Trg Györgya Zale 1, 9220 Lendava

10.15–11.00 Predstavitvene stojnice učencev Dvojezične osnovne šole I Lendava in Dvojezične osnovne šole Genterovci z degustacijo lokalnega medu; *avla Gledališke in koncertne dvorane*

11.00–12.40 STROKOVNI PROGRAM

Uvodni nagovor, *Janez Magyar*, župan Občine Lendava, *Boštjan Noč*, predsednik Čebelarske zveze Slovenije

Predstavitve projekta *Izobraževalna in informacijska točka »Panj«*, *Jernej Kramar*

Predstavitve posebnih izvirnih starih čebelnjakov, *prof. dr. Borut Juvanec*

Predstavitve Čebelarskega muzeja – Čebelarstvo Tigeli, *Dragica Tigeli*

Okrogla miza, moderatorka *Mojca Pibernik*, Čebelarska zveza Slovenije

12.40–13.00 Razglasitev čebelam najbolj prijazne občine v letu 2024

13.00–13.45 ODMOR

13.50–14.20 Podelitev priznanj za posebne, izvirne stare čebelnjake, podeljuje *Barbara Dimc*, Čebelarska zveza Slovenije

Podelitev certifikata odličnosti ponudnikom čebelarskega turizma *TopBee*,

Predaja prehodnega prapora

3.

lokacija

KAPCA

Kapca, Glavna ulica 6, 9220 Lendava

14.40–15.30 Voden ogled izobraževalne in informativne točke »Panj« s pogostitvijo

Z inovativnimi tehnikami nad azijskega sršena

Simon Golob, svetovalec specialist za tehnologijo čebelarjenja ČZS, **Aleš Bozovičar**, Opazovalno-napovedovalna služba ČZS, **Rene Rus, dr. vet. med.**, UL VF, Inštitut za patologijo, divjad, ribe in čebele

Predstavitev raziskovalne odprave v Ligurijo: prepoznavna, odkrivanje in zatiranje azijskega sršena (*Vespa velutina*)

Večini čebelarjev sedaj že znana invazivna vrsta – azijski sršen (*Vespa velutina*) – v Sloveniji na srečo še ni bila opažena. Zaradi pojavljanja blizu naših meja je nevarnost njegovega prihoda zelo velika. Zato sta predhodno znanje in načrt strategije njegovega zatiranja izrednega pomena. Za obvladovanje te invazivne vrste sršena sta ključna pridobivanje in predaja znanja o lovljenju in označevanju sršena ter odkrivanju in uničevanju njegovih gnezd. Vse to pa bo predvsem izredno pomembno ob prvi najdbi te vrste v Sloveniji, ko bo potreben hiter in učinkovit odziv. Z namenom pridobivanja izkušenj s to invazivno vrsto smo se predstavniki ČZS, VF NVI in ZRSVN v soboto, 12. oktobra 2024, udeležili praktičnega prikaza prepoznavne, odkrivanja in zatiranja azijskega sršena, ki je potekalo v severozahodnem delu Italije, deželi Ligurija, natančneje v občini Imperija, v vasi Borgomaro. Izobraževanje je organizirala Nacionalna zveza italijanskih čebelarских združenj. Med organizatorji dogodka pa je bil tudi g. Stefano Fenucci, poklicni čebelar in strokovnjak za uničevanje azijskega sršena, ki je letos marca predaval tudi na ApiSloveniji. Že takrat smo podali pobudo, da bi si delo z azijskim sršenom ogledali tudi v živo, zato se g. Fenucciju zahvaljujemo, da smo se dogodka, ki je bil sicer namenjen italijanskim čebelarjem in predstavnikom tamkajšnjih čebelarских organizacij, lahko udeležili tudi predstavniki strokovnih institucij iz Slovenije.

V deželi Ligurija je populacija azijskega sršena izredno velika in je že ušla izpod nadzora. To dejstvo je g. Fenucci predstavil že na predavanju v Celju, na lastne oči pa smo se lahko o tem prepričali tudi v času svoje prisotnosti v tej deželi. V jesenskem času je število delavk azijskega sršena znotraj gnezd največje, posledično pa so v velikem številu prisotni tudi v okolici. Zelo pogosto smo jih opazili leteti pred panji, kjer so lovili čebele. Pogosto so bili tudi na cvetočem bršljanu (Slika 1), kar nekaj pa smo jih opazili leteti tudi na lokacijah, kjer v bližini ni bilo čebeljih družin ali drugih očitnih virov hrane. Pomembno je omeniti, da smo na območju, kjer smo bili, zelo pogosto opazili tudi evropskega sršena. Ti so bili prav tako prisotni pred čebeljimi panji, je bila pa njihova spretnost lovljenja čebel bistveno slabša in

so bili pri tem »opravilu« v primerjavi z azijskimi sršeni veliko manj uspešni. Sočasno prisotnost evropskega in azijskega sršena smo redno opažali tudi na cvetovih bršljana (Slika 2), kjer pa je bilo opaziti, da se vrsti na istem cvetu ne dopuščata.

Slika 1: Azijski sršen (*V. velutina*) na bršljanu

Foto: Rene Rus

Slika 2: Evropski sršen (*V. crabro*) na bršljanu

Foto: Rene Rus

Čebelarji, s katerimi smo imeli priložnost govoriti, so nam povedali, da je število gnezd azijskih sršenov na tem območju veliko. Sršeni neposredne škode ne povzročajo le v čebelarstvu, temveč tudi v sadjarstvu

in vinogradništvu. Pogosto se sršeni pojavljajo tudi v pristaniščih, kjer se hranijo z mesom in drobovino rib. Eno prvih opažanj azijskega sršena v Liguriji naj bi bila ravno v pristanišču oziroma v bližini ribje tržnice.

Območje Ligurije ali Imperije je geografsko zelo razgibano, prevladujejo gričevnata pokrajina, ozke, strme doline in pobočja, porasla z oljkami, nizkim drevjem in grmičevjem. Strma pobočja, slaba dostopnost in poraščenost s slabo prehodno vegetacijo ter veliko število gnezd azijskega sršena so razlog, da jih v naravi skoraj ne iščejo in uničujejo več. To izvajajo predvsem, če so gnezda prisotna v urbanem okolju v bližini hiš ali ob neposrednem ogrožanju ljudi. Za zmanjševanje populacije azijskega sršena in zmanjševanje škode na čebeljih družinah zato tamkajšnji čebelarji uporabljajo različne metode, ki smo jih spoznali na praktični delavnici.

Eden izmed načinov, ki ga italijanski čebelarji uporabljajo za zaščito svojih čebel pred azijskim sršenom, je uporaba t. i. električnih harf. Namen teh naprav je uničevanje sršenov s pomočjo električnega toka, medtem ko sršeni lovijo pred čebeljimi panji. Naprave morajo biti nameščene pravokotno na žrela oziroma na smer izletanja čebel (Slika 3). Na stojišču, kjer so delavnice potekale, so imeli na vsakih pet LR-panjev nameščeno eno električno harfo. Po nekaterih priporočilih čebelarjev pa naj bi za stojišče 50 panjev

zadostovale vsaj štiri harfe. Okvir naprav je dimenzij približno 40 × 80 cm, nanj pa so nameščene tanke žice, po katerih teče električni tok. Delovanje elektronskega dela naprave je podobno delovanju električnih pastirjev, kjer se za najboljši učinek uporabljata velika napetost in majhen električni tok. Napajanje lahko poteka prek omrežne napetosti. V zadnjem času pa tamkajšnji čebelarji vse pogosteje harfe napajajo prek kombinacije akumulatorjev in sončnih celic, kar pa lahko predstavlja težavo, če so panji postavljeni v senci dreves. Pri preizkušanju različnih modelov naprav so ugotovili, da se naprave najbolje obnesejo, če je pod žicami nameščena posoda z vodo, v katero sršeni po električnem šoku padejo in se utopijo. Kakšna pa je učinkovitost teh naprav? Tamkajšnji čebelarji so nam povedali, da se v jesenskem času na posamezni napravi ujame do 20 sršenov na uro in da vedno večji poudarek dajejo uporabi te pasivne zaščite čebeljih družin. Naj omenimo še, da naprave za čebele niso nevarne, saj zaradi postavitve skozi njih skoraj ne letijo. Razmak žic pa je ravno pravšnje velikosti, da lahko čebele poletijo skozi sršeni pa ne.

Drugi koncept, ki ga uporabljajo čebelarji s tega področja, je uničevanje gnezd po principu »trojanskega konja«. Sršene, ki letajo pred čebeljimi panji, ujamejo v mrežo. Lovljenje je razmeroma preprosto, smo pa pri tem delu hitro opazili, da sta se zaradi prisotnosti ljudi

Foto: Aleš Bozovičar

Slika 3: Električne harfe

Foto: Simon Colob

Slika 4: Azijski sršen z nanesenim pesticidom na oprsju (metoda »trojanski konj«)

Foto: Simon Golob

Slika 5: Držanje azijskega sršena in aplikacija pesticida

in lovljenja azijskih sršenov z mrežo njihovo število in dejavnost pred čebeljimi panji hitro zmanjšala in povzročila začasno prekinitev prihoda novih sršenov na stojišče. Ulovljene sršene italijanski strokovnjaki nato pred označevanjem držijo na mestu s pomočjo epruвет – falkonk – in vate oziroma pene (Slika 4). Ujetemu sršenu (Slika 5) se na zgornjo stran oprsja nanese ustrezen insekticid, ki ga sršen odnese v svoje gnezdo. Tam naj bi prek socialne interakcije insekticid prišel v stik z zalego, ki jo uniči. Metoda se uporablja predvsem zaradi velikega števila gnezd in izredno razgibanega hribovitega terena, ki predstavlja težavo za odkrivanje gnezd s pomočjo drugih metod. Pri uporabi te metode se pojavijo predvsem naravovarstvena vprašanja glede vnašanja insekticida v naravo. Propadlo sršenje gnezdo in sršeni namreč postanejo hrana za druge žuželke in ptice, ki jim lahko sredstvo škoduje tako neposredno kot posredno. Italijanski strokovnjaki, ki to metodo izvajajo, so povedali, da so lani ta način uporabili na več kot 10.500 sršenih. Na posamezni lokaciji po približno šestih ponovitvah »označijo« tudi do 390 sršenov. Učinkovitost uničenja sršenjega gnezda s to metodo je sicer slabo raziskana, saj ne preverjajo, ali gnezda dejansko propadejo. Omenili so, da naj bi se število sršenov pred čebelnjaki med izvajanjem te metode na posamezni lokaciji zmanjšalo.

Italijanski strokovnjaki so povedali, da na nekaterih območjih (predvsem tam, kjer azijski sršen še ni pretirano razširjen) gnezda tudi iščejo in uničujejo. Metoda označevanja sršenov z barvnimi trakci, s pomočjo katerih se sršena v letu vizualno spremlja, se jim ni obnesla najbolje. Razloga za to sta strm, razgiban in nepreahoden teren ter velika poraščenost z vegetacijo. Tudi sami smo imeli priložnost opazovati več na ta način označenih sršenov, ki pa smo jih izgubili iz vidnega polja takoj, ko so dosegli prva drevesa. Boljše izkušnje imajo z uporabo radio telemetrije, pri kateri sršena označijo z mikrooddajnikom (anteno) (Slika 6).

Z elastiko in s pomočjo posebnega držala ga sršenu nadenejo preko zadka na predel med zadek in oprsje. Tako označenega sršena še nekaj časa pustijo zaprtega v mreži, da preverijo uspeh namestitve oddajnika. Sršen se namreč zelo trudi, da bi ga odstranil. Nato ga izpustijo, z vrtnitvijo v svoje gnezdo izda sršen svojo lokacijo. Ko leti proti gnezdu, mu je treba slediti in njegovo lokacijo odkrivati s pomočjo harmoničnega radarja. Ta metoda odkrivanja gnezd azijskega sršena zahteva ustrezno usposobljeno osebje ter seveda nakup potrebne tehnične opreme. Posledično gre za razmeroma drago metodo dela – izvedeli smo, da le mikrooddajnik stane med 150 in 300 EUR. Obenem je sama zmogljivost naprav oziroma razdalja odkrivanja močno pogojena s ceno. Naprave, ki so nam jih predstavili imajo uporaben doseg do 400 m. Če sršen leti dlje, se morajo njegovi iskalci peš ali z avtomobilom odpraviti v smeri, v katero je sršen ob zadnji detekciji letel, dokler signala ne zaznajo ponovno. Zaradi cene mikrooddajnikov, s katerimi sršeni letijo v gnezdo, pa je zanimanje za odkritje gnezda in posledično oddajnika še toliko večje.

Ko gnezdo azijskega sršena odkrijejo, uničenje v mestu Imperia opravlja civilna zaščita, na nekaterih drugih območjih in izven poseljenih predelov pa tudi čebelarji, usposobljeni za uničevanje azijskega sršena. Za uničevanje azijskega sršena. Glede na visoko lokacijo gnezd (nadstreški, drevesne krošnje ...) za njihovo uničevanje uporabljajo teleskopske palice, dolžine tudi

Slika 6: Azijski sršen z mikrooddajnikom

Foto: Rene Rus

Foto: Simon Golob

Slika 7: Z aplikatorjem v gnezdo vpihajo insekticid, ki v zelo kratkem času uniči sršene in zalego v njem.

več kot 20 m. Na njihovih koncih je dozator oziroma aplikator, ki je nameščen pod kotom, kar omogoča vnos insekticida neposredno v stranski vhod gnezda. Pri takšnem načinu doziranja je uničenje tudi najhitrejše in najuspešnejše (Slika 7). V idealni situaciji, če zadenejo vhod v gnezdo, lahko uničenje izvedejo z enim samim vpihom insekticida. Če to ne uspe, pa je potrebnih več aplikacij pesticida v gnezdo, ki ga z aplikatorjem večkrat prebodejo. Pesticid se vbrizgava s pomočjo nadtlaka, ki ga ustvarijo s prenosnim akumulatorskim kompresorjem ali priklopom na nadtlčno jeklenko. Pri uničevanju gnezd sta zelo pomembni osebna zaščitna oprema za preprečevanje potencialnih pikov sršenov (namenski debelejši kombinezon) in osnovna oprema za zaščito pred uporabljenim insekticidom (očala, rokavice ter zaščitna maska in kombinezon za enkratno uporabo).

Na koncu našega praktičnega izobraževanja smo imeli v kraju nekaj kilometrov zahodno od Imperie priložnost spremljati tudi uničenje večjega gnezda azijskih sršenov, zgrajenega pod nadstreškom stanovanjske hiše. Uničenje je izvedla enota civilne zaščite, samo delo pa jim ni vzelo veliko časa. Glede na velikost gnezda in njegovo lokacijo je šlo za sekundarno gnezdo (drugo gnezdo v sezoni). Le nekaj deset metrov

nižje smo v vrtni lopi našli še prazno primarno gnezdo, ki ga sršeni pogosto zaradi majhnosti in neustrezne lokacije zapustijo. V bližini smo se lahko ponovno prepričali o tem, kako uspešni plenilci so azijski sršeni in kaj vse pristane na njihovem jedilniku. Kar nekaj sršenov je namreč obletavalo luknjo v zidu hiše in v letu lovilo ose, ki so si v omenjenem zidu naredile gnezdo.

Azijski sršen je izredno učinkovit plenilec vseh vrst opravevalcev in drugih žuželk, zaradi česar se pogosto povezuje tudi z večjo napadalnostjo. Opazili smo lahko, da do človeka ne izkazuje agresivnega vedenja. Pri lovu na čebele v letu pred panji se za ljudi sršeni sploh niso zmenili, ko pa je bilo ljudi veliko, so se začeli celo umikati. Azijski sršen, ujet v mrežo za žuželke, je največjo pozornost posvečal čebeli, ki je bila prav tako ujeta v mreži. Čebelo je ulovil in nosil naokrog ter iskal možnost pobega iz mreže (Slika 8). Po označitvi sršenov z mikrooddajnikom ali nanašanjem insekticida na oprsje so sršeni po izpustitvi mirno odleteli stran, kljub predhodnemu večminutnemu rokovanju z njimi. Vendar na splošno velja večja agresivnost vseh vrst sršenov v neposredni bližini gnezd. Previdnost nikoli ni odveč, še posebej pri uničevanju gnezd, ki so lahko izredno številčna (jeseni tudi več tisoč osebkov), zato nevarnost pikov nikoli ni izključena. ◆

Slika 8: Azijski sršen z ujeto čebelo v mreži za žuželke

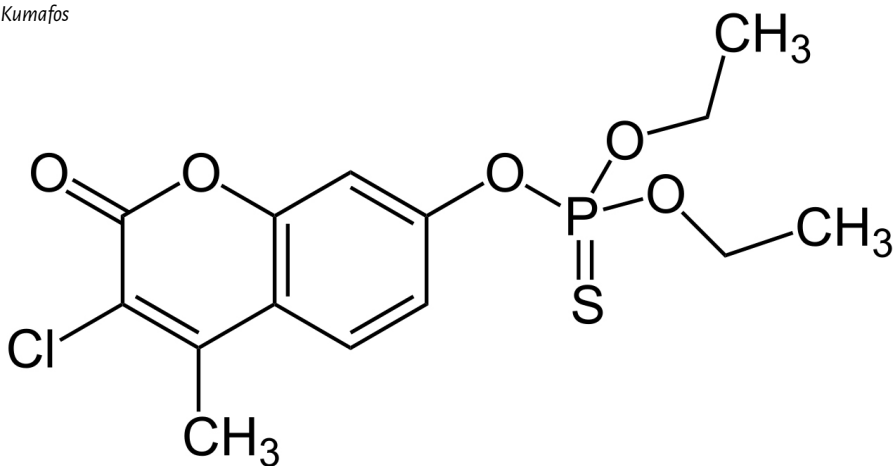
Foto: Rene Rus

Vpliv kumafosa in amitraza na zdravje ljudi

Ana Janžekovič, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane (ana.jenzekovic@czs.si)

Kumafos

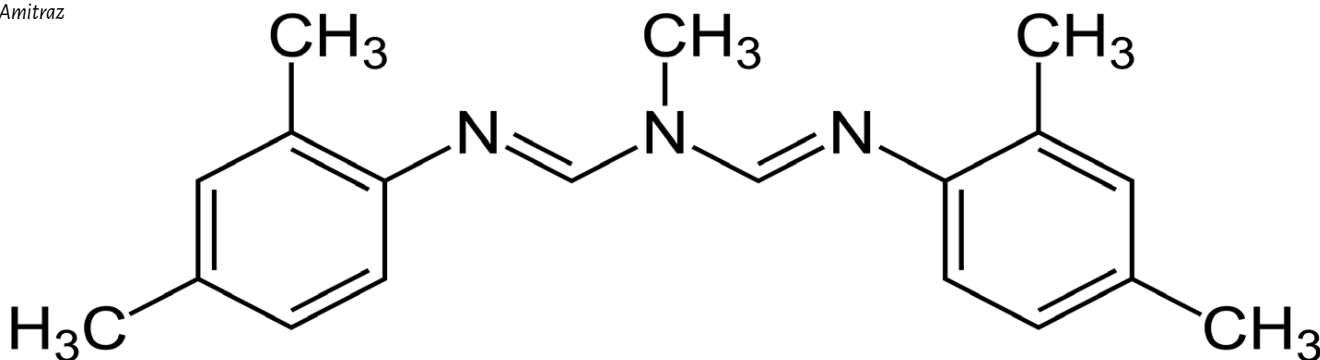
Med in drugi čebelji pridelki se uživajo že od antičnih časov. V zadnjih letih se vse bolj uveljavlja trend nepredelane hrane, ki pozitivno vpliva na zdravje in počutje. V tem kontekstu se pogosto promovira uporaba medu in čebeljih pridelkov. Med in čebelji pridelki so bogati z antioksidanti, vitamini in minerali. Imajo protivnetne, protimikrobne in imunomodulatorne lastnosti, kar lahko pripomore k splošnemu zdravju in izboljšanju imunskega sistema. Med in čebelji pridelki so uporabni v prehranske namene in kot dodatki k prehrani za ohranjanje zdravja. Pomembno je, da so živila, ki jih uživamo, varna in brez onesnaževal, saj le tako ne pomenijo tveganja za zdravje. Dolgotrajna izpostavljenost nizkim koncentracijam ostankov različnih pesticidov lahko namreč povzroči negativne zdravstvene učinke zaradi njihovega sinergističnega delovanja.

V Evropski uniji je uporaba pesticidov in veterinarskih zdravil v čebelarstvu strogo uravnavana. Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) redno spremlja ostanke teh snovi v čebeljih pridelkih, kot je med, ter izvaja nadzor

nad skladnostjo z zakonsko določenimi mejami ostankov pesticidov. Poleg tega evropska zakonodaja določa najvišje dovoljene vrednosti (MRL) ostankov v živilih, da se zaščiti zdravje potrošnikov. Čebelarji morajo upoštevati smernice glede uporabe akaricidov, kot je kumafos, pri zdravljenju čebel, kar vključuje odstranitev mediščnih satov pred zdravljenjem in redno menjavo satnic, da se zmanjša tveganje za onesnaženje medu in drugih pridelkov.

Tveganja, povezana z izpostavljenostjo pesticidom, so lahko kratkoročna ali pa dolgoročna, zato je ključno nadzorovati ostanke pesticidov v živilih. Akaricidi, ki jih čebelarji uporabljajo za zatiranje varoj, lahko pomenijo tveganje za varnost medu in drugih čebeljih pridelkov. Najvišja zakonsko dovoljena mejna vrednost (MRL) za kumafos v medu je 0,1 mg/kg, medtem ko za kumafos v vosku mejna vrednost ni določena. Ostanke kumafosa v medu in čebeljih pridelkih lahko pomenijo tveganje za zdravje potrošnikov, še posebej pri dolgotrajnem in vsakodnevnem uživanju. Kumafos spada med organofosfate, ki vplivajo na živčni sistem, pri čemer izpostavljenost lahko privede do glavobolov, slabosti, motenj v koordinaciji, kognitivnih težav, slabše koncentracije in počasnejšega odzivnega časa. Poleg tega delujejo tudi kot hormonski motilci, kar vpliva na endokrini sistem ter posledično na slabše delovanje imunskega sistema, motnje v presnovi in težave z reproduktivnim zdravjem (Vegh in sod., 2023). Raziskava izraelskih znanstvenikov (Bommuraj in sod., 2019) je v 87 % analiziranih vzorcev medu zaznala ostanke kumafosa.

Amitraz

Raziskovalci menijo, da kumafos prehaja v med iz voska, saj se v njem kopiči. Zaključili so, da prekoračitev povprečnih količin zaužitega medu (več kot 0,8 g medu/dan/kg telesne mase) ali sočasno uživanje medu in voska, onesnaženega s kumafosom, lahko pomeni tveganje za zdravje otrok, medtem ko za odrasle niso zaznali podobnih tveganj. V raziskavi, ki so jo izvedli Kasiotis in sod. (2023) v Grčiji, so ugotovili, da se vsebnost kumafosa v medu giblje med 0,0043 in 0,0887 mg/kg. Na podlagi teh vrednosti in povprečnega dnevnega vnosa medu, ki je za Evropo ocenjen na 5 g na dan, so izračunali dejavnike tveganja, pri čemer sta bila dva vzorca z najvišjimi vrednostmi ocenjena kot potencialno tvegana za zdravje otrok, medtem ko so bili vsi vzorci za odrasle pod mejami tveganja.

V Sloveniji opravljene analize navajajo, da je v relativno malo vzorcih medu prisoten ostanek kumafosa. V obdobju med letoma 2016 in 2024 je odstotek vzorcev, kjer je bil zaznan kumafos, nihal med 0 in 10 %. Največ pozitivnih vzorcev je bilo zaznanih leta 2017. V letih 2022 in 2023 ostankov kumafosa ni bilo zaznanih. V nobenem od programskih let vsebnost ostankov kumafosa ni presežala MRL (Kmecl in Dolenc, 2024).

Vrednost MRL je določena tudi za ostanke amitraza v čebeljih pridelkih. Mejna vrednost je postavljena na 0,2 mg/kg. V nasprotju s kumafosom amitraz ni tako stabilen in začne prej razpadati. Njegovi razpadni produkti lahko ostanejo prisotni v vosku in propolisu. Tudi amitraz in njegovi razpadni produkti imajo negativne posledice na zdravje ljudi. Slabijo delovanje osrednjega živčevja, kar lahko privede do razvoja depresije, pretirane razdražljivosti, paralize in smrti. Še zmeraj so potekajo raziskave, ki se ukvarjajo z analizami učinkov amitrazovega razpadnega produkta 2,4-dimetilanilina (DMA). Ugotavlja se potencialni genotoksičen učinek DMA-ja. Tovrstne poškodbe celic in dednine vplivajo na kancerogenost, slabijo imunski sistem in delovanje hormonov (Franco-Campos in sod., 2024).

Raziskava, ki sta jo izvedli Kmecl in Dolenc (2024), navaja, da so med analiziranimi vzorci medu med letoma 2017 in 2023 zaznali ostanke učinkovine amitraza v 9–46 % analiziranih vzorcev. Leta 2023 je bil delež analiziranih vzorcev s prisotnimi ostanki amitraza 19 %. V raziskavi so ugotovili, da je delež vzorcev, ki vsebujejo ostanke amitraza, bistveno višji v primerjavi z deležem vzorcev, ki vsebujejo ostanke kumafosa. Vrednost MRL med analiziranimi vzorci za amitraz ni bila presežena.

Ponovna uporaba satnic, ki so že bile izpostavljene sintetičnim akaricidom, povečuje tveganje za prehajanje ostankov zdravil v čebelje pridelke. Zato se priporoča

redna menjava satnic. Krogotok medu v panju je precej hiter, kar pomeni, da je kroženje onesnaženega medu hitro in se razširi čez panj. Da bi zmanjšali tveganje za čezmerne ostanke kumafosa v medu, je pomembno, da pred zdravljenjem odstranimo mediščne sate in da se med ne toči iz satov, ki so bili prisotni v plodišču med zdravljenjem.

Sklenemo lahko, da je tveganje za ostanke veterinarskih zdravil v čebeljih pridelkih mogoče zmanjšati z ustreznimi tehnološkimi postopki. Najranjlivejši del populacije, otroci, je najbolj izpostavljen negativnim zdravstvenim tveganjem zaradi previsokega vnosa ostankov zdravil. Zato je še toliko pomembnejše, da pridelujemo varne in kakovostne čebelje pridelke.

Pomembno je tudi širiti zavedanje, da je čebelar produktno odgovoren za izdelke, ki jih daje na trg. To pomeni, da prevzame vso odgovornost, povezano z izdelkom, ki ga trži. To velja tudi, če se odloči za prodajo medu in izdelkov, ki jih je predhodno kupil pri drugem čebelarju. Prodaja ne lastnih izdelkov je zakonsko dovoljena samo ob ustrezno prijavljeni dejavnosti, kot je s.p., d.o.o. ali dopolnilna dejavnost s področja prodaje kmetijskih pridelkov in izdelkov s kmetij. Vsa odgovornost je tako na plečih čebelarja, ki oddaja izdelek na trg, sklicevanje na odkup izdelkov od nekoga drugega je v tem primeru neučinkovito. Ker lahko ostanki veterinarskih zdravil dolgo ostanejo prisotni v panju in počasi, čez sezone, prehajajo v čebelje pridelke, je tovrstna praksa tvegana in se odsvetuje. Posameznik namreč le zase zagotovo ve, kakšna je njegova čebelarska praksa in s tem, kako varne in kakovostne izdelke ponuja na tržišču. ●

Viri:

- Bommuraj, V., Chen, Y., Klein, H., Sperling, R., Barel, S., Shimshoni, J. A. 2019. Pesticide and trace element residues in honey and beeswax combs from Israel in association with human risk assessment and honey adulteration. *Food Chemistry*, 299: 125123.
- Kandolf Borovšak, A., Šešerko, M. 2016. Vsebnost kumafosa v vosku in medu. Ljubljana, Poklukarjevi dnevi 2016.
- Kasiotis, K. M., Zafeiraki, E., Manea-Karga, E., Anastasiadou, P., Machera, K. 2023. Pesticide Residues and Metabolites in Greek Honey and Pollen: Bees and Human Health Risk Assessment. *Foods* 12 (706): <https://doi.org/10.3390/foods12040706>.
- Kmecl, V., Dolenc, J. 2024. Zaključno poročilo, Analize čebeljih pridelkov v letu 2024, Sklop 2: Analize ostankov kemičnih sredstev za zatiranje varoje in analize ostankov antibiotikov v medu. Kmetijski inštitut Slovenije, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, 18 str.
- Vegh, R., Csoka, M., Mednyanszky, Z., Sipos, L. 2023. Pesticide residues in bee bread, propolis, beeswax and royal jelly – A review of the literature and dietary risk assessment. *Food and Chemical Toxicology*, 176: 113806.

Med v satju

Simon Golob, svetovalec specialist za tehnologijo čebelarjenja (simon.golob@czs.si)

Foto: Simon Golob

Med v satju, izrezan iz kosa sata in zapakiran v vrečke za vakuumiranje.

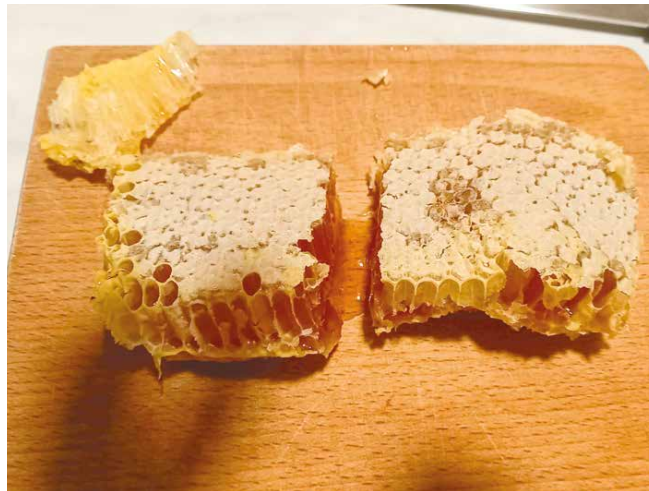

Foto: Simon Golob

Izrezovanje medu v satju lahko izvajamo z nožem, žico ali zobno nitko.

Eden najbolj znanih čebeljih pridelkov je zagotovo med. Čebelarji ga lahko pridelamo in ponudimo strankam na različne načine. Eden od teh je tudi med v satju. Pravilnik o medu ta izraz opisuje kot »med, ki ga čebele hranijo v novo zgrajenem satju brez zalege ali v tankih osnovnih ploščah satja iz čistega čebeljega voska in se daje v promet v celih pokritih satih ali kot del teh satov«.

Tak način pridelave je priložnost za popestritev prodajne ponudbe. V pogojih, ko pride do zelo hitre kristalizacije medu že v satju (zaradi velikega deleža melecitoze v mani ali cvetenja bršljana) in točenje medu ni možno, kristalizirani med v satju pa ni primeren za prezimovanje čebel, lahko kljub kristalizaciji s pridelavo omenjenega pridelka vseeno pridelamo pridelek in obenem iz panja odstranimo kristalizirani med.

Načini pridelave medu v satju in njihove prednosti ter slabosti

- Med v satju mora biti pridelan v skladu s smernicami dobrih higienskih navad v čebelarstvu po načelih sistema HACCP.
- Pridelava poteka izključno na deviškem satju (brez uporabe satnih osnov in brez žic v okvirju).
- Satje ne sme biti zaleženo ali v stiku s sredstvi za zatiranje varoj.
- Izjemoma lahko na zgodnji letvici okvirja ali v kozarcu uporabimo tanek trak satne osnove (vosek mora biti neobremenjen z akaricidi oziroma iz certificirane ekološke pridelave), s čimer čebele spodbudimo in usmerimo k gradnji.

- Potrebujemo močne, dobro razvite čebelje družine in dobro pašo.

1. Uporaba klasičnega satnega okvirja

Gre za najosnovnejšo metodo, pri kateri uporabimo prazen klasični satni okvir, brez žic in satne osnove. Ko so satne celice v večini pokrite, sat odstranimo, izrežemo in razrežemo na manjše kose. Delo opravimo z ostrim, rahlo segretim nožem, zobno nitko ali žico iz nerjavečega jekla. Izrezano satje odcedimo na mrežasti rešetki (lahko uporabimo tisto za peko piškotov), dokler se med iz poškodovanih celic ne odcedi.

Prednosti:

- Preprosta metoda, ki ne zahteva veliko priprave.
- Uporabimo obstoječe satne okvirje.

Slabosti:

- Več dela z rezanjem in odcejanjem satov.
- Med iz slabo odcejenega satja lahko izteče v embalažo in pokvari videz izdelka.
- Treba je kupiti in uporabiti dodatno embalažo (vrečke za vakumiranje, PVC-škatlice, steklen kozarec itd.).

2. Uporaba prirejenega satnega okvirja

Za lažje delo lahko satni okvir z letvicami pregradimo na več manjših enot ali pa v njem izrežemo različne oblike. Med v satju tako po pokritju večine celic izrežemo iz okvirjev ter zapakiramo.

Prednosti:

- Hitrejši izrez in pakiranje medu v satju, saj so kosi manjši, odcejanje pa ni potrebno.

- Možnost popestritve ponudbe z uporabo različnih oblik (srca, šestkotniki, drugi liki in oblike ...).

Slabosti:

- Še vedno je treba kupiti in uporabiti dodatno embalažo.

3. Uporaba PVC-okvirjev, ki so obenem tudi embalaža

Nekateri proizvajalci ponujajo PVC-okvirje, ki pridelavo in pakiranje medu v satju olajšajo. Enega takšnih modelov smo preizkusili v preteklih letih. Gre za PVC-okvir, ki ima na dnu vtisnjen relief satnih celic, ki jih pred vstavitvijo v panj rahlo premažemo s segretim voskom. Ko so satne celice v okvirjih pokrite, okvirje odstranimo, jih pokrijemo z zgornjim delom (pokrovom) ter označimo.

Prednosti:

- Okvir za pridelavo medu v satju je hkrati tudi del končne embalaže.
- Izrezovanje satja in dodatno pakiranje nista potrebna.
- Možnost izbire različnih velikosti okvirčkov.

Foto: Simon Golob

PVC-okvirji, vstavljeni v satnik

Slabosti:

- Večina teh okvirjev ni prilagojena za uporabo v AŽ-panjih (mere okvirčkov se ne ujemajo z mero satnika, zato ostaja neizkoriščen prostor, uporaba je zaradi razmaka satnikov, ki je posledica raztojišč, nekoliko težja ...).
- So nekoliko dražji od drugih metod.

4. Uporaba steklenih kozarcev

Med v satju lahko pridelujemo tudi v steklenih kozarcih. Na dno kozarcev pritrdimo ozek trak satne osnove in jih obrnjene z dnom navzgor postavimo nad plodišče ali medišče. Z vezano ploščo z luknjami v velikosti premera kozarcev čebelam omogočimo vstop le v notranjost kozarcev in tako preprečimo gradnjo satja okrog njih. Ko je satje zgrajeno, napolnjeno z medom in satne celice pokrite, kozarce odstranimo ter iz njih odstranimo čebele.

Prednosti:

- Kozarec, v katerem so čebele gradile satje, je tudi končna embalaža izdelka.
- V kozarec lahko nalijemo tudi med – najbolje čim bistrejši, da se bo satje v njem lepo videlo.
- Embalaža je z vidika varovanja okolja primernejša od PVC-embalaže.

Slabosti:

- Z uporabo te metode izrabimo velik del etaže, zato so za njeno uporabo primernejši nakladni panji.

Ne glede na to, katero metodo za pridelavo medu v satju uporabimo, moramo pri izrezovanju in pakiranju dosledno upoštevati smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu, ki temeljijo na sistemu HACCP, in delati tako, da kakovosti pridelku ne zmanjšujemo. Za embalažo moramo uporabljati le materiale, ki so primerni za stik z živili. Med v satju pa shranjujemo na hladnem in v zaprti embalaži, ki mora biti (tako kot kozarci za med) ustrezno označena – s prelepko in nalepko, ki vsebuje vse potrebne podatke pridelku in čebelarju.

Foto: Simon Golob

PVC-okvirji ob pakiranju in označevanju

Strokovna ekskurzija v južno Srbijo in Severno Makedonijo

Lidija Senič, dr. Urška Ratajč, Tina Žerovnik in Mara Golob Meserko

Foto: Arhiv ČZS

Na Sedmem čebelarstem sejmju jugovzhodnega Balkana v Vranjem (Srbija)

Predzadnji vikend v septembru smo se čebelarji in čebelarke odpravili na strokovno ekskurzijo ČZS v južno Srbijo in Severno Makedonijo. V soboto smo z letalom poleteli v Skopje, kjer nas je čakal avtobus, ki nas je peljal na ogled Sedmega čebelarskega sejma jugovzhodnega Balkana v Vranjem (Srbija). V sklopu sejma je potekala tudi strokovna razprava na temo ciljev in nalog Evropske čebelarske zveze, ki se zavzema za boljše razmere za čebele, čebelarje in potrošnike v Evropi. Strokovno razpravo je vodila ga. Biljana Tomić, glavna sekretarka Ebe, gostujoča govornika sta bila Boštjan Noč, predsednik ČZS in Eba, in dr. Urška Ratajč, vodja znanstvenih komisij Ebe in svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane ČZS. Predsednik je povzel glavne problematike, s katerimi se trenutno spoprijema čebelarstvo po vsej Evropi; izgube čebeljih družin, nezanesljiva proizvodnja in nizke odkupne cene medu. Poplava evropskega trga s ponaredki medu in t. i. »dumping« (prodaja izdelkov pod proizvodno ceno) pomenita hud in nepošten boj za preživetje čebelarjev. Eba si je zadala tri glavne naloge, in sicer (1) boj proti ponaredkom medu na tržišču, (2) pavšalno podporo po panju kot nadomestilo za oprasovalni servis čebel ter (3) zavzemanje za zdravje čebel in zmanjšanje smrtnosti čebeljih družin. Dr. Ratajč je predstavila, kako bo delo znanstvenih komisij strokovno podpiralo dejavnosti Ebe. Do sedaj sta bili ustanovljeni dve komisiji: Komisija za zdravstveno varstvo čebel in Komisija za varnost in kakovost čebeljih pridelkov. Slednja je že dejavno začela delo in se prijavila v delovno skupino Evropske komisije za dopolnitve Pravilnika o medu, poimenovano »Honey platform«. Med razpravo je g. Noč poudaril zahtevnost trenutne situacije trga medu, nujnost pospešitve nalog, ki si jih je zadala

Evropska komisija, in pomen složnosti mednarodnih čebelarskih organizacij v zavzemanju za skupne cilje. Zbrane čebelarje pa je na koncu nagovoril tudi g. Rodoljub Živadinović, predsednik Zveze čebelarskih organizacij Srbije in član izvršnega odbora Ebe.

Na sejmju smo si ogledali tudi stojnice lokalnih ponudnikov, ki med prodajajo v kozarcih za srbski med in imajo nalepko Kontrolirana geografska oznaka s serijsko številko, na kateri je QR-koda, prek katere potrošniki lahko dostopajo do certifikata medu, ki je v kozarcu. Čebelarji so pojasnili, da je certifikat vezan na določeno geografsko območje in ima določene kakovostne parametre. Po drugi strani pa smo bili priča tudi čebelarjem, ki svojega medu sploh ne označujejo (torej brez nalepke in prelepke), kar je bilo za nas veliko presenečenje.

V nedeljo zjutraj smo obiskali vzrejevalca čebeljih matic, Nebojša Stanojkovića, ki nam je ob prisotnosti tamkajšnjih čebelarjev in mestnega svetnika za kmetijstvo, agrogospodarstvo, razvoj podeželja in varstvo okolja Občine Vranje, Nebojše Stamenković, predstavil svoje čebelarstvo. Čebelaril je že njegov oče. Leta 2013 je Stanojković nadaljeval družinsko čebelarstvo in začel čebelariti s petimi čebeljimi družinami. Danes ima z družino, ki mu pri tem pomaga, 150 čebeljih družin. Povedal je, da je bila njihova pot zaznamovana z vzponi in padci, vendar jim je vsaka neznanka pomagala razširiti znanje in izkušnje. Stacionirane čebelje družine imajo v predelu vasi Dubnica, 7 km severozahodno od mesta Vranje, na nadmorski višini okoli 470 m. V okolici prevladujeta akacijeva in cvetlična paša.

Povedal je, da jim čebelarstvo ne predstavlja primarne dejavnosti. Čebelarji z Langstrothovimi in

Strokovna razprava na temo ciljev in nalog Evropske čebelarske zveze

Foto: Arhiv ČZS

Na obisku pri čebelarju Nebojši Stanojkoviću

Foto: Arhiv ČZS

Dadant-Blattovimi panji. Ukvarjajo se s pridelavo medu, vzrejo matic in narejanjem umetnih rojev. Matice vzrejujejo v obdobju od konca maja do konca avgusta s presajanjem ličink po Jenterjevi metodi od najboljših čebeljih družin. Ličinke odbirajo izključno iz ene oziroma največ dveh čebeljih družin. Selekcijo opravijo tudi na osnovi povratnih informacij, ki jih posredujejo čebelarji o kakovosti matice, in sicer glede moči čebelje družine, donosa medu in higienskega stanja. Vzgoja matičnikov poteka s prisotnostjo matice. Matice vzrejujejo v 3- in 4-delnih LR- in DB-plemenilčkih, sama praha pa poteka v nenadzorovanih pogojih. Čebelarji s 170 plemenilčki. V času sezone vzredijo in prodajo več kot 700 matic in približno 50 umetnih rojev (ometencev). Petdeset čebeljih družin poleti razdelijo in oblikujejo plemenilčke, 100 čebeljih družin, pa so brez posebne priprave pripravljene za pašo. Čebelarji stacionarno, zato zaradi prenaseljenosti s čebeljimi družinami na tistem prostoru nimajo velikih donosov medu. V povprečju je ta donos med 7 in 12 kg na leto. Da bi nekako obstali na tržišču, so se zato osredotočili še na vzrejo matic. Matice in umetne roje prodajo po celotni Srbiji, del matic pa tudi v Severni Makedoniji. Matice prodajajo po 11 EUR. Izvedeli smo, da je cena matic na severu Srbije višja, in sicer 15 EUR, dosežejo pa lahko tudi še višjo ceno. Stanojković pove, da čebelarji z njihovo domačo karniko ki je prilagojena nanjihovim pogojem, čeprav je bilo ob obisku videti, da so med njimi tudi čebele z rumenimi obročki na zadkih. Če so uspešni pri prodaji matic, pa so manj uspešni pri prodaji medu, ker, kot pravi, ni kupcev. Pove, da je v regiji trenutno odkupna cena medu na veliko 3,6 EUR/kg, prodaja na malo pa 9 EUR/kg. Izvedeli smo še, da vsak panj s čebeljo družino nosi svojo številko, ki je registrirana in za katero je čebelar dolžan poročati v register aprila in oktobra.

Popoldan smo prečkali mejo in v Severni Makedoniji obiskali še enega lokalnega čebelarja, Bobana Dragi Stoševkega, ki čebelari s pribl. 290 čebeljimi družinami v LR-panjih. Nekatere ima prilagojene v obliko hišk, ki so kot atrakcija pri obisku njegovega čebelarstva. Vsak panj ima tudi svoje ime. Čebelarstvo mu predstavlja dodaten vir zaslužka in se ukvarja s pridelavo ter prodajo čebeljih pridelkov. Njegova glavna prodajna pot je prodaja

končnemu potrošniku, pri katerem za kozarec medu iztrži 10 EUR/kg, za matični mleček pa 50 EUR/10 g, pri čemer je poudaril, da v času mlečkanja čebel ne krmi. Čebelar Stoševski je opozoril na perečo težavo, s katero se spopadajo zaradi podnebnih sprememb, in poudaril, da so čebelarske sezone izjemno kratke, saj zelo hitro nastopijo velika suša in visoke temperature. Letošnje poletje je bilo tako, kot ga ne pomnijo, saj so namerili blizu 50 °C.

Ob obisku čebelarja se nam je pridružil tudi g. Mende Trajkovski, predsednik Zveze čebelarskih društev Severne Makedonije in predsednik nadzornega odbora Ebe, ki nam je povedal, da imajo v Severni Makedoniji prav tako urejen register čebeljakov in da morajo čebelarji redno javljati število družin. Poleg tega jim država nudi določene subvencije za čebelarje začetnike, ki morajo zadostiti osnovnemu merilu minimalnega števila čebeljih družin, hkrati imajo določeno tudi minimalno dobo v primeru, če bi se čebelar začetnik odločil čebelarstvo opustiti.

Zvečer je g. Mende Trajkovski v Kumanovem (Severna Makedonija) organiziral skupno srečanje slovenskih in lokalnih čebelarjev. Dogodka so se udeležili tudi predsedniki čebelarskih društev iz Severne Makedonije, družbo pa je s spodbudnimi uvodnimi besedami počastil slovenski veleposlanik, g. Gregor Presker. Poudaril je nekaj večjih dosežkov slovenskih čebelarjev in pomen izmenjave izkušenj in mnenj med državama. Čebelarji Severne Makedonije so imeli mnogo vprašanj za g. Noča, saj vidijo v Ebi ogromen potencial za naslavljanje ne samo regionalnih, temveč tudi lokalnih problematik.

Stojišče čebelarja Stanojkovića

Foto: Arhiv ČZS

Priprave na kongres Apimondia 2025 v Kopenhagnu so v polnem teku

dr. Peter Kozmus, podpredsednik kongresa Apimondia

Kopenhagen bo prihodnje leto med 23. in 27. septembrom gostil 49. kongres Apimondia, ki ga v sodelovanju pripravljajo tri skandinavske države: Danska, Švedska in Finska. Priprave so v polnem teku že od leta 2022, ko je bil Kopenhagen izbran za gostitelja tega dogodka.

Od 12. oktobra 2024 je na spletni strani apimondia2025.com na voljo registracija za udeležence. Do konca maja 2025 velja znižana cena, ki spodbuja zgodnje prijave, pri čemer so dodatni popusti namenjeni študentom in čebelarjem iz gostujočih držav.

Na isti dan smo odprli tudi prijavo znanstvenih prispevkov, ki jih bo mogoče oddati do sredine februarja 2025. Kongres bo v sedmih glavnih področjih ponudil več kot 40 tematskih sklopov, vse skupaj pa bo potekalo pod sloganom »Bee united in Scandinavia!« ali »Združeni v Skandinaviji«. Pričakujemo več kot 1000 povzetkov, izmed katerih bo 220 prispevkov izbranih za ustne predstavitve. Med predavatelji bo tudi sedem vabljenih strokovnjakov, ki bodo spregovorili o aktualnih izzivih.

Na spletni strani so objavljene tudi možnosti za enodnevne ekskurzije, cene ter seznam hotelov, v katerih bodo udeleženci lahko nastanjeni. Tako bodo udeleženci zdaj imeli vse potrebne informacije za načrtovanje

potovanja in obiska kongresa na enem mestu.

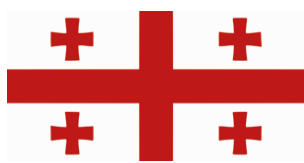
Razstavnici del kongresa je že skoraj v celoti zapolnjen, zato raziskujemo dodatne možnosti za širitev, da bi lahko vključili še več zainteresiranih podjetij. Veseli smo, da smo kot glavnega pokrovitelja že pridobili podjetje Lyson iz Poljske.

Poleg tega Apimondia v sodelovanju z Organizacijo za prehrano in kmetijstvo (FAO) že pripravlja tudi mednarodno praznovanje svetovnega dne čebel, ki bo prihodnje leto potekalo v Adis Abebi v Etiopiji. Raziskujemo tudi možnosti za dogodek v vzhodni Evropi, kjer bi se osredotočili na naraščajočo grožnjo za evropsko čebelarstvo – pršico tropilela. ◆

Aktualne informacije o kongresu Apimondia v prihodnjem letu najdete na QR-povezavi:

Prvo odkritje pršice tropilele v Gruziji

Invazivna pršica tropilela (*Tropilaelaps mercedesae*), ki izvira s tropskih območij južne Azije, se vztrajno premika proti zahodu

– v Evropo. Nedavno se je razširila v Srednjo Azijo, v Uzbekistan in že na evropsko celino, kjer so jo zaznali v regijah Krasnodar in Rostov na jugozahodu Rusije. Letos poleti pa so pršico prvič odkrili tudi v Gruziji, natančneje v zahodnem delu države, v regiji Samegrelo-Zemo Svaneti, ki leži ob obali Črnega morja. Odkritje pršice je rezultat opažanja lokalnega čebelarja, ki je opazil precejšnjo napadenost čebeljih družin tamkajšnje kavkaške čebele (*Apis mellifera caucasica*) na treh lokacijah. V nadaljevanju so iz sedmih panjev odvzeli vzorce satov z zalego. Da bi preprečili širjenje pršice, so sate z zalego zamrzili na -20°C in jih poslali v laboratorij. V laboratoriju so pregledali zalego in izvedli DNK-analizo pršic. Rezultati

so potrdili prisotnost tropilele ter visoko podobnost genoma vzorčenih pršic z vzorci pršic iz Rusije, Tajske, Indije in Uzbekistana. V pregledanih čebeljih družinah so opazili obsežno napadenost zalege. Potrdili so sočasno napadenost čebeljih družin ter posameznih celic čebelje zalege tako s pršico tropilelo kot z varojo (*Varroa destructor*), pri čemer sta obe pršici kazali visok reproduktivni uspeh. V manjšem deležu so v čebeljih družinah opazili higiensko delovanje čebel v obliki t. i. »recapinga«, kjer so čebele odkrivale in ponovno pokrile napadene celice pokrite zalege. Odkritje pršice dodatno potrjuje njeno širjenje proti zahodu in približevanje Evropi, kar predstavlja resno grožnjo za čebelarstvo v Gruziji in v evropskih državah. ◆

Prevod in priredba Simon Golob

Vir: Janachia, I., Chen, C., Uzunov, A., Costa, C. 2024, First Report on *Tropilaelaps mercedesae* Presence in Georgia: The Mite is Heading Westward!; Article in Journal of Apicultural Science, October 2024.

Čebelarjeva opravila v decembru

Tomaž Granda (tomaz_granda@hotmail.com)

Kranjska sivka se je evlucijsko prilagodila na podnebje na našem območju s tem, da prezimi v razmeroma maloštevilčnih družinah. S tem posledično družina čez zimo porabi manj hrane. V mesecu decembru čebele večinoma mirujejo, v primeru toplih in sončnih dni pa poletijo na čistilni let. Čebele v zimskih mesecih potrebujejo mir. Vsako vznemirjanje povzroča stres, čebele lahko tudi začnejo zapuščati gručo, kar lahko privede do izgub osebkov. V stresnih situacijah pozimi se dejavnost čebel poveča, posledično se poveča poraba hrane, kar lahko privede tudi do propada družine čez zimo. V decembru se začnem počasi pripravljati na novo čebelarstvo sezono. Preverim, kaj mi manjka od orodja, pozanimam se, katera barva za označevanje matic se bo uporabljala v naslednjem letu, uredim okolico čebelnjaka. Prav tako začnem zbijati satnike in jih žičiti. Za delo uporabljam inoks žico, ki jo dokončno napnem šele tik pred utapljanjem satnic. To storim kasneje, marca ali aprila. Tako kot v novembru lahko čebelarji tudi v decembru pilijo svoje znanje s prebiranjem domače in tuje literature, spletnih forumov in obiskovanjem najrazličnejših tečajev, ki jih organizira Čebelarska zveza Slovenije. Znanje je priporočljivo iskati tudi v domačem čebelarskem društvu, saj imajo starejši čebelarji veliko izkušenj ne le s tehnikami čebelarjenja, temveč tudi zelo dobro poznajo območje, na katerem čebelarijo. Takšna znanja nam bodo še kako prav prišla v naslednjem letu, ko se bomo odločali o posegih v panju z mislijo na sestavo rastlinskih združb v svoji okolici.

December je tudi čas zimskega zatiranja varoj. Sam spremljam vremenske razmere pozimi vsaj do prve večje zmrzali. Od te počakam dobre tri tedne ter nato opravim zatiranje. Na mojem območju čebelarjenja nastopi ta čas ponavadi šele januarja. V treh tednih od večje zmrzali se običajno izležejo vse čebele, kar posledično pomeni, da so vse varoje v panju na čebelah. To je torej odlična priložnost, da v čebelji družini zatremo veliko večino varoj. V tej zimi bom zimsko zatiranje varoj opravil s kapanjem mlačne vodne zdravilne raztopine oksalne kisline. S posebno dolgo iglo, kot je prikazana na sliki, lahko pokapam s čebelami zasedene ulice po vsej dolžini. Takšno zatiranje opravim samo enkrat na zimo, saj lahko večkratna ponovitev povzroči povečano odmiranje čebel v čebeljih družinah. Če čebelar ni prepričan, kako ali s katerim zdravilom opraviti zatiranje, naj se posvetuje z veterinarjem za zdravstveno varstvo čebel, ki je odgovoren za tisto območje. Pomembno je, da opravimo zimsko zatiranje čim prej, saj zaradi vse toplejših zim prve zgodnje leske ponekod zacvetijo že januarja. December je odlična priložnost za trženje čebelarskih izdelkov, saj je mesec praznovanj in obdarovanj, v katerem ne manjka različnih sladkih dobrot. Prav tako se v tem mesecu začne tudi koledarska zima z

nizkimi temperaturami, ki povečajo količine popitih čajev ali drugih domačih blagodejnih zvarokov, v katerih se pogosto pojavljajo tudi čebelji pridelki. Čebelarji lahko svoje izdelke inovativno tržijo strankam v obliki različnih darilnih paketov, v katerih se pojavljajo najrazličnejši proizvodi, ki so jih čebele pridelale ali jih je čebelar še kasneje predelal. Ne ponujajo samo dobrih okusov, temveč tudi blagodejne učinke na zdravje ljudi. Takšni paketi ali druge inovativne zamisli lahko bistveno povečajo tržnost čebelarja. Seveda je za uspešno trženje potrebno veliko znanja, inovativnosti in tržnih spretnosti. Oglaševanje igra v današnjem času veliko vlogo pri uspešnosti prodaje. Čebelarji lahko oglašujejo svoje izdelke na družbenih omrežjih, na domu ali pa z zadovoljnimi strankami, ki svoje dobre izkušnje širijo med znanci.

Za konec bi se iskreno zahvalil urednici Mari Golob Meserko in celotnemu uredniškemu odboru. Najlepša vam hvala za vse dobronamerne popravke tako na strokovnem kot slovničnem področju. Hvala tudi za vso potrpežljivost. V vlogi pisca mesečnih opravil sem se tudi sam veliko naučil. Za ponujeno priložnost se vam iz srca zahvaljujem.

Injekcija s posebno dolgo iglo, primerna za kapanje

Foto: Tomaž Granda

Vtapljanje satnic

Foto: Arhiv ČZS

Žičenje satnikov

Foto: Arhiv ČZS

Sheme kakovosti – priložnost in izziv za slovensko kmetijstvo

Tina Žerovnik, koordinatorica projekta promocije zaščitene medov »Enjoy, it's from Europe«

Foto: Arhiv ČZS

Na Čebelarski zvezi Slovenije je v četrtek, 7. novembra 2024, potekal Dan shem, katerega osrednji poudarek je bil na izzivih, s katerimi se srečujejo slovenski pridelovalci pri pridelavi, trženju in prodaji pridelkov in živil iz shem kakovosti. Predstavili so tudi dejavnosti projekta promocije zaščitene medov iz evropskih shem kakovosti ter dogajanje ob letošnjem prvem tednu slovenske hrane.

Na začetku je gospod **Milan Meglič** predstavil zgodbo kolektivne blagovne znamke *Slovenski med*, ki letos praznuje četrto stoletje obstoja. Blagovno znamko so ustanovili slovenski čebelarji, ki so si že od začetka prizadevali za visoko kakovost, kar so potrdili z določanjem strogih kakovostnih meril, strožjih od Pravilnika o medu. Že v začetku so vzpostavili še danes aktualne skupinsko certificiranje, kakovostna merila in notranjo kontrolo. Ta prizadevanja so kasneje privedla do evropske sheme kakovosti Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo. Boštjan Noč je gospodu Megliču izrazil hvaležnost za dolgoletno delo in prizadevanja pri uveljavljanju te zaščitene označbe, ki je sinonim za visokokakovosten med slovenskega porekla.

Dr. Jože Podgoršek, predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, je osvetlil ključne izzive shem kakovosti, s katerimi se srečuje kmetijstvo. Njegovo stališče je, da zaščiteni proizvodi ponujajo pomembno tržno priložnost za slovenske kmete, še posebej v primerjavi s cenejšimi uvoženimi izdelki. Zato je po njegovih besedah nujno, da se promocija shem kakovosti nadaljuje. To je zlasti pomembno, če si želimo omogočiti varnost prehranske oskrbe in hkrati podpirati razvoj domačega kmetijstva. Po njegovih besedah je pomembno, da gradimo na prehranski samooskrbi ne le v krizah, ampak vsakodnevno, saj bomo le tako lahko zagotovili dolgoročno prehransko varnost. Kakovostne sheme so zato odlično orodje, ki slovenskim potrošnikom omogoča prepoznavo domačih izdelkov. V projektu Teden slovenske hrane vidi velik potencial

in si želi, da bi nekoč praznovali mesec ali celo leto slovenske hrane. Na zbornici si prizadevajo povečati delež slovenske hrane v javnih prehranskih obratih in okrepiti promocijo slovenskih pridelkov. Kmetje s svojim delom dnevno prispevajo k urejeni kmetijski krajini, zato bo KGZS z različnimi ukrepi delovala v smeri njenega ohranjanja.

Branko Ravnik, varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano, je sheme kakovosti opredelil kot orodje, ki temelji na visokih standardih, tradiciji in lokalnem poreklu, ter dodal, da so sheme pomembno sredstvo za izboljšanje položaja kmetov v agroživilski verigi. Opozoril je na možne kršitve trgovinskih praks, kot so nepoštena pogodbeni razmerja, prikriti stroški in nespoštovanje vnaprej dogovorjenih količin. Eden od možnih pristopov za reševanje teh težav je spodbujanje anonimnih prijav kršitev. Glavni izziv je prepričati potrošnike, da je zaščitena hrana z notranjo kontrolo resnično kakovostna. Najpogostejši razlog za izbiro izdelkov nižje kakovosti pa ostaja cena, kar je področje, na katerem bo treba še veliko storiti. Poudarja, da so dejavnosti na področju ozaveščanja o pomembnosti slovenske hrane in samooskrbe že obrodile sadove. Čeprav se ta zavest še ne odraža v rasti nakupnih navad, raziskave kažejo, da je polovica kupcev naklonjena nakupu lokalne hrane. Projekti, ki podpirajo lokalno kmetijstvo, dajejo pozitiven signal vsem ponudnikom, kmetom in tržnikom ter prinašajo upanje, da se bo stanje v prihodnosti izboljšalo.

Boštjan Noč, predsednik Čebelarske zveze Slovenije, je poudaril, da sta za uspeh shem kakovosti bistvena zaupanje potrošnikov in zavedanje o pomenu lokalnega kmetijstva. Poudaril je potrebo po izobraževanju mladih o vrednosti kmetijstva in lokalne hrane. Po njegovih besedah bo hrana cenjena takrat, ko se

Foto: Arhiv ČZS

Foto: Arhiv ČZS

Foto: Arhiv ČZS

bo v Sloveniji kmet dojemal kot spoštovana oseba, ki z delom zagotavlja hrano. Predlagal je uvedbo naravoslovnih dni za večje ozaveščanje mladih o lokalni pridelavi hrane. Kot eno največjih težav je poudaril dejstvo, da je v evropskem merilu kar 80 % medu ponarejenega. Slovenija je na evropski ravni dosegla velik uspeh z uvedbo natančnejšega označevanja medu z navedbo države porekla, ki bo omogočilo večji nadzor nad kakovostjo in izvorom izdelkov. Z vključitvijo čebelarjev v sheme kakovosti bi slovenski med še bolj izstopal na evropskem trgu in postal nadstandard, ki bi čebelarjem prinesel dodatno konkurenčno prednost. Pojasnjuje, da je projekt Tradicionalni slovenski zajtrk zaživel leta 2011 kot nadgradnja medenega zajtrka, ki so ga prvič izvedli leta 2007. Projekt bodo letos razširili na Teden slovenske hrane, ne le za šole, temveč tudi za druge javne ustanove. Letos so prvič uvedli tržnice z lokalno pridelano hrano v tednu slovenske hrane, pri čemer se jim je pridružilo 38 občin – uspeh, ki navdihuje cilj, da bi prihodnje leto sodelovala večina občin. Ob 20-letnici medenega zajtrka, ki bo čez dve leti, načrtujejo številne dejavnosti, osredotočene na generacijo študentov, ki so medeni zajtrk prvič doživeli že v vrtcu. S promocijskimi dejavnostmi želijo

spodbuditi mlade, prihodnje potrošnike, k zavedanju o pomenu domače hrane.

Na dogodku je **Tina Žerovnik**, koordinatorka projekta promocije zaščitene medov »Enjoy, it's from Europe«, predstavila promocijske dejavnosti, ki jih izvaja Čebelarstva zveza Slovenije. Program si prizadeva ozaveščati potrošnike o tem, da niso vsi medovi enako kakovostni in da evropske sheme kakovosti zagotavljajo nadzorovane višje standarde in sledljivost porekla. Označeni medovi se prepoznajo po posebni nalepki, ki vključuje logotip zaščitene označbe porekla ali zaščitene geografske označbe, v promociji pa uporabljajo slogan »Okusite pravega«. V letu in pol so izvedli več kot 200 promocijskih dogodkov, ki vključujejo sejme, tržnice, kulinarčne dogodke in ozaveščanje o shemah kakovosti v šolah. Načrtujejo sodelovanje na Festivalu čokolade v Radovljici in Festivalu idrijske čipke, kjer bodo kot ambasadorji predstavili zaščitene medove. Na dogodkih bodo organizirani medena kulinarčna doživetja, razstave o čebelarstvu in dejavnosti za otroke. Več informacij je na voljo na Facebooku in spletni strani Okusi med.

Za obiskovalce Dneva shem so pripravili degustacijski meni iz zaščitene proizvodov in živil iz evropskih shem kakovosti: *narezek slovenskih dežel* (Kranjska klobasa, medena omaka, Kraški pršut, Tolminc, Ekstra deviško oljčno olje Slovenske Istre, Štajersko prekmursko bučno olje ter Belokranjska pogača), Idrijski žlikrofi na zelenjavni posteljici z omako s štirimi siri in Piransko soljo in »*sladica je potica*« (slovenska potica in carski praženec iz Jajc izpod Kamniških planin s Slovenskim medom z zaščiteno geografsko označbo).

Čebelarstva zveza Slovenije se zahvaljuje donatorjem zaščitene živil in proizvodov: GIZ Kranjska klobasa, Društvo oljkarjev Slovenske Istre, Čebelarstva zveza Slovenije, Kras d. o. o., Mlekarna Planika Kobarid, Piranske soline, Turistična kmetija Jakljevič, lePotica, Žlikrofi Florjančič, Jata Emona, d. o. o., in Skupini vrtovi panonski.

Okusite pravega

IZBERITE MED Z OZNAČBO EVROPSKIH SHEM KAKOVOSTI, KI ZAGOTAVLJA SLEDLJIVOST POREKLA IN VIŠJO KONTROLIRANO KAKOVOST.

ENJOY IT'S FROM EUROPE

Slovenski ČEBELAR

Trdni temelji sodelovanja Čebelarske zveze Slovenije in Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije

Štefan Kušar, glavni tajnik ZDSSS

Razstava v Državnem zboru RS. V ospredju na sredini od leve proti desni: Matej Žnuderl, predsednik ZDSSS, mag. Dejan Židan, predsednik DZ RS, in Boštjan Noč, predsednik ČZS.

Vsebinsko povezovanje dveh častitljivih organizacij po letih delovanja in vsebini dela zagotovo vzbuja zanimanje in upanje. Ne samo med člani in uporabniki obeh organizacij, ampak tudi širše žanje ugotovljeno sodelovanje zanimanje in interes.

Nemogoče je bilo spregledati odmevno skupno razstavo Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije in Čebelarske zveze Slovenije ob mednarodnem dnevu brajice 4. januarja 2020 v prostorih Državnega zbora RS, ko je ČZS pod pokroviteljstvom takratnega predsednika Državnega zbora RS mag. Dejana Židana izdala posebno brošuro o čebelarstvu in čebeljih pridelkih v obliki, dostopni slepim in slabovidnim. Nadalje je odlično delovanje dostopne učne poti v Čebelarskem centru v Lukovici s pomočjo informacij na posebej prilagojenih ekranih tablic FeelLife, pomembni so obiski slepih in slabovidnih otrok v navedenem centru, tisk namenskih nalepk in drugih tiskovin Čebelarske zveze Slovenije v brajici ter letošnja strokovna ekskurzija slepih in slabovidnih v Centru ČZS v Lukovici ob mednarodnem dnevu bele palice 15. oktobra in svetovnega dneva vida (drugi četrtek v mesecu oktobru), kjer so slepi in slabovidni imeli degustacijo različnih vrst medu, se seznanili z odprtimi vprašanji predelave medu in posebnostmi čebelarjenja v slovenskem geografskem okolju, na koncu pa še »medena pojedina« – kosilo v restavraciji ČZS.

V Zvezi društev slepih in slabovidnih Slovenije z velikim veseljem pozdravljamo odprtost aktualnega vodstva ČZS, predsednika Boštjana Noča, podpredsednika Marka Alaufa ter tajnice Barbare Dimc, ki odpirajo vrata različnim ranljivim skupinam, pri čemer pa moramo biti iskreni, da slepi in slabovidni za razliko od gibalno oviranih invalidov,

kljub prilagoditvam panjev in morebitnih drugih orodij, ne moremo v zadostni meri sami skrbeti za čebelje družine in vstopati v vse procese pridelave medu.

A vendar se radovedni, nemirni in raziskovalni duh vodstev obeh organizacij ne ustavlja ob teh navideznih preprekah za sodelovanje članov in članic obeh organizacij. Ravno nasprotno. Predsednik Noč preseneča z idejami o preučevanju možnosti izobraževanja slepih degustatorjev oz. ocenjevalcev različnih medov, saj bi lahko takšne osebe bile morebiti manj obremenjene z izhodišči pri ocenjevanju ali presojanju. Slephe osebe namreč ne bi imele predsodkov o kakovosti ali drugih lastnostih medov na podlagi barve in čistosti medu v kozarcu. Torej bi brez te predhodne lastnosti bile osredotočene na lastnosti medu na podlagi otipa (konsistentnost medu), okusa, vonja oz. še kakšnih lastnosti. Delovanje tako izobraženih in usposobljenih ocenjevalcev bo čez nekaj časa dalo rezultate, ki bodo potrdili ali ovrgli izhodišča, na katerih temelji ideja o vključevanju slepih in slabovidnih v delo presojanja in ocenjevanja medov. Vendar se ne bomo ustavili pri teh idejah. Skupaj še naprej raziskujemo možnosti dodatnega približevanja sveta čebel, čebelarjenja, pridelave medu slepim in slabovidnim, na drugi strani pa tudi ČZS z vsakim projektним sodelovanjem pridobi znanja ter informacije, ki omogočajo približevanje obeh organizacij – zadnji takšen primer je usposabljanje in obveščanje gostinskega osebja v restavraciji ČZS o načinu strežbe in posebnosti prehranjevanja slepih in slabovidnih, kot je razporeditev hrane, pribora, krožnikov, kozarcev in drugih potrebščin na podlagi orientacije v obliki ure (slepim se hrana postreže z razlago, kje je določena jed na krožniku – npr. krompir na številki 3, zrezek z omako na številki 9, brokoli na številki 6, fižol na številki 12; vinski kozarec je na številki 1, kozarec za vodo pa na številki 11). Vse navedene drobne pozornosti omogočajo, da postajamo vedno bolj dostopni, odprti in vključujoči. V imenu Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije se želim v vlogi glavnega tajnika zahvaliti uvodoma navedenima gospodoma ter gospe tajnici Dimc, predvsem za dejavnosti ter projekte, ki smo jih že izvedli, saj lahko na podlagi odlično izpeljanih akcij v preteklosti še z večjim upanjem zremo v bližnjo in morebiti tudi bolj oddaljeno prihodnost glede prihodnjih idej, ki so morebiti smeje. Vendar imejmo v mislih, da samo pogumni ter hrabri dosejajo odlične in odmevne rezultate. Hvala in srečno, ČZS. ●

Rezultati analiz so katastrofalni, a brez spremembe zakonodaje ponarejeni med ni in ne bo umaknjen s trga!

V zadnjem času se čebelarke organizacije po Evropi trudijo, da bi z različnimi analizami pokazale, koliko medu na trgu je dejansko ponarejenega. Z različnimi metodami pridobljeni rezultati so zastrašujoči, ponaredkov najdejo od 60 do skoraj 100 %. **Ti rezultati so in morajo biti alarm za vso evropsko politiko in tudi za potrošnike.**

Potrošnikom Evropska čebelarska zveza svetuje, da so zelo pozorni pri nakupu medu, predvsem pa, da naj med kupujejo neposredno od čebelarjev in z lokalnega območja, da izberejo med porekla svoje države ali vsaj porekla iz Evrope.

Metode za analize medu so zelo različne, zato je sedaj na potezi stroka. Strokovnjaki s področja analitike medu morajo preučiti vse metode, predvsem najnovejše, in potem na platformi Honey, ki jo je ustanovila EU-komisija, politiki predlagati, katere metode je nujno uzakoniti in harmonizirati. **Sledita takojšnja vzpostavitev referenčnega laboratorija za odkrivanje ponaredkov in 100-odstotna kontrola medu že pri vstopu v Evropo. Med brez jasne sledljivosti in kontrole kakovosti ne sme priti na trgovske police v Evropi.**

Vse zgoraj naštetu je že zapisano v dokumentih EU, ki so del navodil EU-komisije ob zadnji spremembi Direktive za med EU, ki je določila, da mora ves med biti označen s točno navedbo države porekla. Žal pa je za čebelarstvo v Evropi nesprejemljiva časovnica, ki rešitev predvideva v treh letih. Naša zahteva za politiko je jasna – spremembe potrebujemo takoj!

Naš cilj je, da bodo analize priznali tudi vsi inšpekcijski organi v vseh državah Evrope in da bo ponarejeni med takoj odmaknjen s trga.

Brez tega smo kljub številnim analizam, ki nakazujejo oziroma tudi dokazujejo ponaredke, povsem brez moči.

Če vsega zgoraj naštetega evropska politika ne uredi takoj, pa ji predlagamo, da se v tem prehodnem obdobju **takoj uvedejo kvote ali celo embargo na uvoz medu iz držav, kjer se ponaredki najpogosteje ugotavljajo!** Čebele Evropa potrebuje za oprашevanje, ki se ga ne da uvoziti in kupiti, če takoj ne bo ukrepov, pa bo sledilo opuščanje čebelarstva v Evropi in s tem bo konec brezplačnega oprășevalnega servisa čebel, saj na žalost danes čebele brez čebelarjev ne morejo preživeti! Zavedati se moramo, da je zaradi izginjanja oprășevalcev (zaradi sprememb v okolju in uporabe FFS) medonosna čebela postala še pomembnejši oprășevalec (po nekaterih podatkih opravi celo do nekje 90 % oprășevanja), saj za njen obstoj skrbimo čebelarji, drugi oprășevalci pa so večinoma prepuščeni sami sebi.

Evropska čebelarska zveza še enkrat poziva vse evropske čebelarske organizacije, da se nam priključijo, vključitev je brezplačna, prepričan pa sem, da smo lahko združeni uspešni. Trenutno Ebi zaupa skoraj 400.000 čebelarjev iz 27 držav. Prepričan sem, da bi bili še uspešnejši, če bi vključili še preostale. Čebelarstvo in čebele ne poznajo meja, se ne delijo na leve, desne, vzhod, zahod, zato za delitve v naši Ebi ni mesta. **Proti ponaredkom lahko zmagamo samo skupaj!**

Zdaj ali nikoli, zdaj ali nikoli za zaščito čebel, za ohranitev čebelarjev in predvsem za zaščito potrošnikov vse Evrope!

Boštjan Noč, predsednik Čebelarske zveze Slovenije
in Ebe

Bodimo prvi v Evropi!

V ponedeljek, 11. novembra 2024, sem v Državnem svetu RS kot predsednik Čebelarske zveze Slovenije in kot predsednik Čebelarske zveze Evrope odboru za kmetijstvo predstavil problematiko ponarejenega medu. Prosil sem vse, da Slovenija takoj uveljavi novo smernico o obveznem označevanju porekla medu z navedbo države in naj bomo prvi v Evropi na tem področju! Svetniki so pobudo soglasno podprli! Obljuba ministrstva je, da bomo v Sloveniji postopke pospešili! Posnetek seje je bil predvajan 11. novembra ob 15. uri na TV SLO 3.

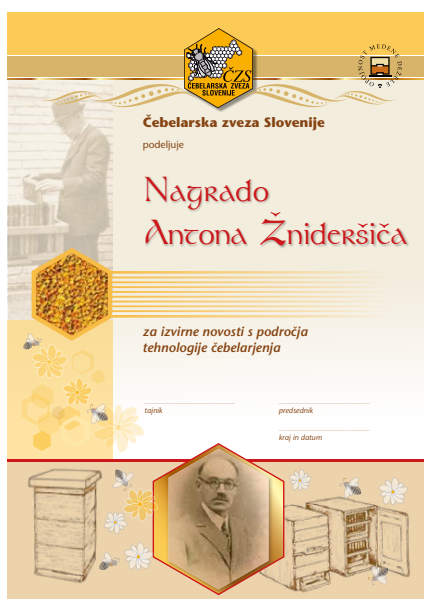
Predlogi za odličja oz. plakete Antona Janše v letu 2025

Predlogi za dobitnike odličij Antona Janše I. stopnje

Čebelarska društva in območne čebelarske organizacije prosimo, da najpozneje do 15. februarja 2025 na naslov Čebelarske zveze Slovenije pošljejo pisne predloge za dobitnike odličij Antona Janše I. stopnje ter plaket Antona Janše v letu 2025. Pri oblikovanju predlogov upoštevajte merila veljavnega Pravilnika o odlikovanjih, priznanjih in nagradah, ki je objavljen na spletni strani ČZS. Na tej spletni strani boste našli tudi obrazec za pripravo predloga.

Praznovanje obletnic delovanja čebelarskih društev

Vse čebelarske organizacije, ki bodo v letu 2025 praznovale 50-, 70- ali 90-letnico svojega delovanja

in bodo tako tudi prejemnice odličja Antona Janše, prosimo, da to pisno

sporočijo do 15. februarja 2025 na naslov Čebelarske zveze Slovenije. Čebelarske organizacije, ki bodo v letu 2025 praznovale 100- ali večletnico svojega delovanja in bodo tako prejemnice plakete Antona Janše, prosimo, da to prav tako do 15. februarja 2025 pisno sporočijo na naslov Čebelarske zveze Slovenije.

Predlogi za nagrado P. P. Glavarja

Kandidata za nagrado P. P. G. za življenjsko delo trajne vrednosti lahko predlagate do 15. februarja 2025, saj so za to potrebna finančna sredstva, ki jih mora Čebelarska zveza Slovenije načrtovati v svojem finančnem programu. Na podlagi vloge komisija predlaga kandidata UO.

Potrebno je, da kandidat:

- objavi izvirna avtorizirana teoretična dela uporabne vrednosti izjemnega pomena za napredek čebelarstva;
- objavi znanstvene prispevke, diplomsko nalogo, problemsko analitično obdelane teme in podobne dosežke uporabne vrednosti s področja čebelarstva.

Predlogi za častno diplomu A. Ž. ali nagrado A. Ž.

Prijave za častne diplome A. Ž. lahko na predpisanem vprašalniku vlagajo kandidati vse leto.

Častno diplomu A. Ž. na predlog pristojne komisije podeli UO ČZS inovatorju za izvirne novosti ali izboljšave (invencije) s področja tehnologije čebelarjenja, ki jih avtor daje na razpolago vsem čebelarjem. Častna diploma A. Ž. je posebna listina.

Nagrado A. Ž. v višini povprečne bruto plače v državi, izplačane v minulem letu, na predlog pristojne komisije podeli UO ČZS inovatorju za izjemne inovacijske dosežke s področja tehnologije čebelarjenja, ki bistveno izstopajo po količini (številu) in/ali kakovosti (ekonomski učinkovitosti) inovacij in jih avtor daje na razpolago vsem čebelarjem. Nagrada A. Ž. je posebna listina in denarna nagrada.

Dodatne informacije prejmete pri tajnici ČZS: barbara.dimc@czs.si, 041 370 409.

Komisija UO ČZS za odlikovanja in nagrade

3D-kranjica – čebela velikanka lahko prileti tudi k vam!

KRANJICA CARNIOLAN

V letu 2024 je 3D-kranjica obiskala 18 krajev, kjer je pritegnila veliko pozornosti. Navdušila je s svojo natančno izdelano podobo v razmerju 1 : 100, razvila jo je Čebelarska zveza Slovenije v sodelovanju s slovenskimi strokovnjaki. Tudi v letu 2025 bo nadaljevala svojo pot po različnih krajih v Sloveniji in tujini.

Se bo ustavila tudi pri vas?

3D-kranjica je edinstvena izobraževalna zanimivost, ki s svojo prisotnostjo obogati dogodke, kot so večdnevne prireditve, festivali, simpoziji ali praznovanja na priljubljenih lokacijah z veliko obiskovalci. Model ni le vizualno privlačen, temveč tudi izobraževalen – z avdiovizualnimi prikazi, ki obiskovalcem omogočajo poglobljeno izkušnjo spoznavanja čebel.

Izposoja 3D-kranjice:

Za več informacij glede izposoje 3D-kranjice se obrnite na Čebelarsko zvezo Slovenije (boris.potocnik@czs, 051 637 204). Izposoja je brezplačna, vendar je za prevoz odgovoren izposojevalec. Zaradi velikega zanimanja so termini za leto 2025 že precej zasedeni, zato priporočamo čimprejšnjo rezervacijo.

Postopek izposoje:

- Izpolnitev obrazca za izposajo.
- Uskladitev termina in podpis pogodbe.
- Vplačilo varščine v znesku 500 EUR.
- Prevzem in vrnitev.

Ker gre za dragoceno in edinstveno izdelano 3D-čebelo, pozivamo vse izposojevalce, da ravnajo z njo skrbno. **Posebej opozarjamo na upoštevanje navodil**, ki jih prejmete poleg pogodbe, in poudarjamo, da naj čebela ne bo izpostavljena neposredni sončni svetlobi ali izjemno visokim/nizkim temperaturam, saj lahko to povzroči poškodbe v notranjosti. **Zgodilo se je že, da je bila čebela izpostavljena neposrednemu soncu, kar lahko privede do poškodb. Če navodil ne upoštevate, se varščina v takih primerih ne vrne. Tako je del varščine ČZS v letošnjem letu uveljavljala pri enem od čebelarskih društev, v bodoče pa bo ČZS v primeru neupoštevanja navodil društev v celoti zadržala vrednost varščine. Zato prosimo, da pred izposajo zagotovite primeren prostor, kjer bo čebela zaščiten pred škodljivimi vplivi.**

Skrbite za najeto premičnino kot dober gospodar!

Za več informacij obiščite: <https://czs.si/content/3dkranjica>.

Boris Potočnik, svetovalec za izobraževanje in usposabljanje

Urniki usposabljanj v decembru

Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. Člani ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti izkaznico ČZS! Pridržujemo si pravico, da iz objektivnih razlogov urnik naknadno spremenimo. Redno spremljajte posodobitve urnika usposabljanj na spletni strani ČZS.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Prijava
3. 12. 2024	16.00	Tehnologija pridelave medu in označevanje	Urška Ratajč	Trg Davorina Jenka 13, Cerklje na Gorenjskem	g. Štular, 051 351 845
3. 12. 2024	16.00	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Tina Žerovnik	Čebelarski dom Hrastnik	g. Štut, 031 448 135
11. 12. 2024	17.00	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Tina Žerovnik	Čebelarski razvojni izobraževalni center Gorenjske (ČRICG), Rožna Dolina 50a, Lesce	ga. Kalan, 031 628 499
16. 12. 2024	17.00	Priprava čebeljih pridelkov na prodajo in čebelarska zakonodaja	Tina Žerovnik	Restavracija Štefanič, Bizeljska cesta 37, Brežice	ga. Tomše, 041 947 836

Postanite del zgodbe visokokakovostnega medu: Izkoristite priložnost za promocijo!

Obveščamo vas, da v okviru projekta promocije zaščitene medov iz EU shem kakovosti: Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo, Kraški med in Kočevski gozdni med z zaščiteno označbo porekla načrtujemo program promocijskih dogodkov za leto 2025. Sodelovanje na dogodkih je izjemna priložnost za povečanje prepoznavnosti vašega čebelarstva, čebeljih pridelkov in oznak evropskih shem kakovosti na splošno.

Nekaj sredstev v okviru projekta je namenjenih tudi promociji na prodajnih mestih, sejnih in tržnicah, zato lahko v okviru projekta sodelujete s prodajo. V okviru projekta bomo sodelovanje podprli s kritjem stroškov za degustacije (med, žličke, pumpice), najem stojnic, na voljo pa imamo tudi brezplačni promocijski material, kot so plakati, roll-up stojala, cerade in degustacijski pulti.

Če ste vključeni v eno izmed naštetih shem kakovosti, vas vabimo k oddaji predlogov za promocijo na dogodkih, ki se odvijajo v Sloveniji, na Hrvaškem in v Nemčiji. Z vaše strani potrebujemo ime dogodka, datum dogodka, pričakovano število obiskovalcev dogodka, nabor ponudbe čebelarstva in oceno stroška sodelovanja na dogodku. Predloge sprejemamo do 10. januarja 2025

na elektronski naslov tina.zerovnik@czs.si. V primeru velikega interesa za sodelovanje bodo sodelujoči izbrani na podlagi nabora ponudbe čebelarstva in stroška sodelovanja na dogodku.

Tina Žerovnik, koordinatorica projekta

Dobrodelnost in medena kulinarika v Kisovcu

V soboto, 26. oktobra, je v kavarni Del Tiempo v Kisovcu v okviru evropskega programa promocije zaščitene medov »Enjoy, it's from Europe« potekal

dogodek z medeno kulinariko. Obiskovalci so uživali v bogatih aromah in okusih jedi in pijač s Slovenskim medom z zaščiteno geografsko označbo. Med raznolikimi jedmi so lahko poskusili šunko v testu z medom, hrenovo omako s cvetnim prahom ter medeno potico.

Dogodek je imel tudi dobrodelno noto – predsednik Čebelarstva Slovenije, Boštjan Noč, je družini deklice Karin predal sredstva in košarico medenih dobrot. Sredstva so bila zbrana v okviru 30-kilometrskega dobrodelnega pohoda od Slovenske Bistrice do Maribora, ki ga je septembra organizirala Čebelarstva Slovenije. Karin se je rodila s Coffin-Sirisovim sindromom, kar prinaša celostni razvojni in govorni zaostanek, epilepsijo, ADHD in avtoagresijo. Za njen nadaljnji razvoj in napredek je ključen reden obisk terapij, kar pa predstavlja velik finančni zalogaj za družino.

Dogodka so se udeležili pohodniki in donatorji, ki so s svojimi prispevki pomagali ustvariti boljše možnosti za Karinino prihodnost.

Vključite se v sistem SMGO in unovčite ugodno ponudbo promocijskih materialov

Samostoječe stojalo

Promocijski pult

Slovenski čebelarji zaradi dobre čebelarke prakse, ustaljenih smernic kakovostne pridelave v sožitju z naravnimi danostmi, ki jih ponuja naša dežela, pridelujemo kakovosten med. Sodobni potrošnik krepi zavest o pomenu zdrave prehrane in pri nakupu išče kakovostne proizvode oziroma živila z dodano vrednostjo. Če želite, da bo med slovenskih čebelarjev, na katerega smo lahko ponosni, našel pot do potrošnika, je ključnega pomena vključevanje v sheme kakovosti. S prodajo medu iz shem kakovosti svojim kupcem **zagotavljamo kakovost, sledljivost in znano poreklo**. Čebelarstva zveza Slovenije je letos pridobila nepovratna sredstva v okviru strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027 na področju shem kakovosti. Ta sredstva so namenjena za promocijo Slovenskega medu z zaščiteno geografsko označbo. Vabimo vse čebelarje in čebelarke k **vključitvi v sistem Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo do konca decembra 2024** in ugodnemu nakupu promocijskih materialov.

Več informacij o vključitvi v sistem Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo prejmete pri Aljažu Debelaku na aljaz.debelak@czs.si.

Za naročilo sofinanciranja promocijskih materialov vam ponujamo naslednji kombinaciji:

- Cerada** (dimenzije 150 × 50 cm s kovinskimi obročki) + **samostoječe stojalo**, **cena za čebelarja: 20 € (redna cena: 130 €)**.
- Cerada** (dimenzije 150 × 50 cm s kovinskimi obročki) + **samostoječe stojalo + promocijski pult**, **cena za čebelarja: 170 € (redna cena: 410 €)**.

Naročila sprejemamo na elektronski naslov tina.zerovnik@czs.si. Naročilo bo potrjeno po prejemu nakazila na TRR: **SI56 0284 3026 4880 020** (pri NLB d.d.), s sklicem **SI00 07112024**. Materiale boste lahko prevzeli v roku 14 dni po prejemu naročila na

Čebelarstva zvezi Slovenije.

Z izbranimi promocijskimi materiali boste izpostavili kakovost in posebnosti svojega medu in s tem pripomogli k prepoznavnosti Slovenskega medu z zaščiteno geografsko označbo. Vabljeni, da izkoristite priložnost!

Čebelarstva zveza Slovenije

Cerada (slika je simbolična)

Prijave na osnovni tečaj za senzoričnega preskuševalca medu

Zbiramo prijave za opravljanje osnovnega tečaja za senzoričnega preskuševalca medu. S tem lahko pridobite veljavno licenco za sodelovanje v ocenjevalnem panelu na senzoričnih ocenjevanjih medu.

Tečaj je sestavljen iz treh stopenj, za pridobitev veljavne licence morate opraviti vse tri stopnje.

- Prva stopnja: Uvod v senzorično analizo medu (19 ur): 230 € (brez DDV), 3 dni. Predvidoma od 29. do 31. januarja 2025.
- Druga stopnja: Senzorična analiza medu, osnovna (13 ur): 210 € (brez DDV), predvidoma sredi aprila 2025.
- Tretja stopnja: Senzorična analiza medu, nadaljevalna in izpit (18 ur): 230 € (brez DDV), predvidoma sredi junija 2025.

Tečaj organizira Biotehniška fakulteta UL, vse tri stopnje bodo potekale na Oddelku za živilstvo, Jamnikarjeva ulica 101, 1000 Ljubljana.

Prijave in dodatne informacije na naslov ge. Marinke Jan (marinka.jan@bf.uni-lj.si).

Število mest je omejeno na 20.

Strokovna razprava o oskrbi čebeljih družin na bršljanovi paši in pridelavi bršljanovega medu

Javna svetovalna služba v čebelarstvu v **torek, 17.00 decembra, ob 16.00** v Čebelarskem centru Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, prireja strokovno razpravo na temo **oskrbe čebeljih družin na bršljanovi paši in pridelave bršljanovega medu**. Na razpravi bomo spoznali različne izkušnje čebelarjev pri oskrbi čebeljih družin in izkoriščanju bršljanove paše, govorili bodo

o posebnostih, nevarnostih in priložnostih te paše, o bršljanovem medu in o drugih pašah, ki povzročijo hitro kristalizacijo medu že v satju.

Na strokovni razpravi bodo sodelovali: **Klavdijo Babič**, čebelar in terenski svetovalec pri JSSČ za obalno-kraški okoliš, **Marija Sivec**, čebelarska mojstrica in čebelarka z območja Posočja, in **Simon Golob**, čebelar in svetovalec specialist za tehnologijo čebelarjenja pri JSSČ.

Simon Golob, svetovalec JSSČ

Vaše mnenje šteje

Vsako leto s posebnimi priznanji nagradimo avtorje najboljših prispevkov v *Slovenskem čebelarju*. Pri tem je seveda najpomembnejše cenjeno mnenje bralcev. Zato vas vabim, da na spletni strani pod zavihkom Slovenski čebelar, zadnja številka, oddate svoj glas za članke posameznih številk. Glasove za številko, ki je pred vami, lahko oddate tudi prek QR-povezave.

Mara Golob Meserko, urednica

Evropsko Ocenjevanje Medu

Prireditev ob 1. Evropskem ocenjevanju medu

Sobota, 7. december 2024 • Dvorana Sv. Frančiška v Kopru - Martinčev trg

9.00 – 14.00 MEDENA TRŽNICA IN ANIMACIJSKI PROGRAM - Martinčev trg

Animacija za otroke in odrasle-medena tržnica in lokalni pridelki-medena kulinarika-kulturni program

10.00 - 13.00 PREDAVANJA V DVORANI SV. FRANČIŠKA

- **O medu in cvetnem prahu**
Aljaž Debelak, svetovalec za zagotavljanje varne hrane, Čebelarska zveza Slovenije.
- **Matični mleček - eliksir življenja**
dr. Boris Kovač, Univerza na Primorskem, Fakulteta za vede o zdravju.
- **Pristnost medu z vidika zakonodaje in potrošnikov**
dr. Jasna Bertonec in dr. Mojca Korošec, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta.
- **Zakaj je kitajski med tako poceni?**
dr. Dražen Lušič, Univerza v Reki, Medicinska fakulteta.

14.00 – 16:00 SLOVESNA PODELITEV PRIZNANJ S KULTURNIM PROGRAMOM

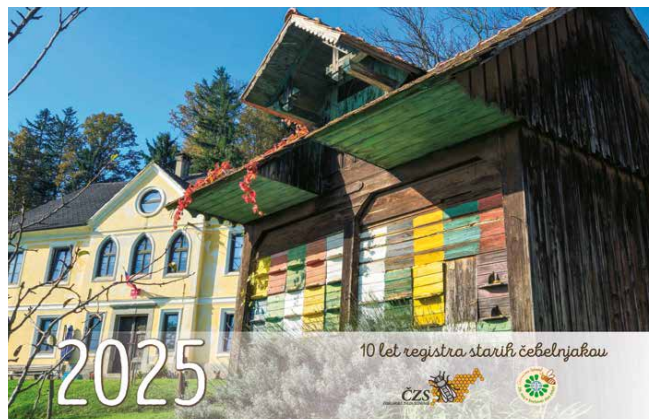
Več na:
www.honey-contest.eu

Ali poznate čebelnjake iz Registra starih čebelnjakov, ki so v koledarju ČZS – tehnološkem informatorju za leto 2025?

Slovenski čebelnjaki so arhitekturna in čebelarstva posebnost, ki združuje tradicijo in funkcionalnost. S svojim značilnim videzom so pomemben del kulturne krajine ter značilnost Slovenije in slovenskega čebelarstva. Videz čebelnjakov se je v zgodovini spreminjal, obenem pa so konkretne razlike prisotne tudi med čebelnjaki z različnih slovenskih območij. V okviru ohranjanja te čebelarstva, arhitekturne in kulturne dediščine je bil na Čebelarstvu Slovenije ustanovljen Register starih čebelnjakov, ki deluje že deset let. V tem registru so zbrani čebelnjaki, ki imajo posebno kulturno in zgodovinsko vrednost in se glede na svoj videz ter starost delijo v tri skupine. V prvo spadajo pravi slovenski čebelnjaki, ki imajo značilne arhitekturne lastnosti za ta tip čebelnjaka. V drugo skupino spadajo stari slovenski čebelnjaki, ki imajo poleg značilnega videza tudi veliko starost, v tretjo skupino pa spadajo posebni stari čebelnjaki, ki izražajo arhitekturne in oblikovne lastnosti, ki sicer niso povsem tipične za pravi slovenski čebelnjak, so pa posebnost gradnje določenega obdobja, območja ali mojstra.

Del čebelnjakov, ki so vpisani v register starih čebelnjakov, si lahko ogledate tudi v tehnološkem informatorju – koledarju ČZS za leto 2025, ki ga člani ČZS prejmete skupaj z decembrsko izdajo glasila

Slovenski čebelar. Koledar je lahko tudi odlično darilo, ki ga ob prihajajočih praznikih in zaključku leta podarite svojim prijateljem, družinskim članom, znancem in kupcem svojih pridelkov ter izdelkov. S tem naredite tudi dodatno promocijo za svoje čebelarstvo (na zavihek na podložni strani lahko vključite tudi nalepko s svojim logotipom in podatki). Dodaten izvod lahko naročite pri poslovni sekretarki ČZS Ines Zajc Žunič na e-naslovu: ines.zunic@czs.si ali na telefonu: 01 729 61 00.

Simon Golob, svetovalec JSSČ

Ambroževa maša in praznovanja po Sloveniji

Ambroževa sveta maša ČZ SA-ŠA in ČD Gornji Grad: v nedeljo, 8. decembra 2024, ob 10.30 v romarski cerkvi Marije Zvezde v Novi Štifti pri Gornjem Gradu. Vabljeni vsi čebelarji in ljubitelji čebelarstva. Posebno vabilo velja praporščakom čebelarstev, saj želimo, da bi naše praznovanje popešali s prapori.

Ambroževa sveta maša ČD Stična: v nedeljo, 1. decembra, ob 10. uri v baziliki Žalostne matere Božje v Stični. Čebelarji in praporščaki se zberemo ob 9.45 pri župnijskem domu, da bomo v sprevodu odšli v cerkev.

Ambroževa sveta maša ČD Loška dolina – Stari trg: v nedeljo, 8. decembra, ob 8.30 v cerkvi svetega Nikolaja v Babnem Polju, Stari trg pri Ložu.

Ambroževa sveta maša ČD Šenčur: v nedeljo, 8. decembra, ob 10. uri v cerkvi sv. Jurija v Šenčurju. Po maši bo prijateljsko druženje pred cerkvijo!

Ambroževa sveta maša ČD Krim: v soboto, 7. decembra, ob 15. uri v cerkvi na Rakitni. Lepo vabljeni!

Ambroževa sveta maša ČD Šentjernej: v soboto, 7. decembra, ob 18. uri v farni cerkvi sv. Jerneja v Šentjerneju. Zahvalna maša za dobro letino ter v spomin na vse pokojne čebelarke in čebelarje. Vljudno vabljeni.

Ambroževa sveta maša ČD Cerklje na Gorenjskem: v nedeljo, 1. decembra, ob 15. uri v cerkvi sv. Ambroža na Ambrožu pod Krvavcem. Vljudno vabljeni vsi čebelarji, njihovi družinski člani in prijatelji ter vsi drugi.

Ambroževa sveta maša ČD Tržič: v nedeljo, 8. decembra, ob 10. uri v Kovorju v cerkvi sv. Janeza Krsnika. Po maši bosta srečanje in pogostitev, ki jo bomo pripravili tržiški čebelarji.

Ambroževa sveta maša ČD Radeče: v soboto, 7. decembra, ob 11. uri v cerkvi Treh kraljev na Brunku nad Radečami. Radeški čebelarji vljudno vabimo vse čebelarje in simpatizerje na tradicionalno Ambrožovo mašo in čebelarstvo druženje.

Ambroževa sveta maša ČD Vir pri Domžalah: v soboto, 7. decembra, ob 18. uri v župnijski cerkvi sv. Jožefa na Viru, Bukovčeva 70. Vabimo vse čebelarke, čebelarje in ljubitelje narave, da se udeležijo počastitve zavetnika čebelarjev sv. Ambroža s prapori in v svečanih čebelarstevskih oblekah. Zberemo se pred cerkvijo.

Ambroževa sveta maša ČD Lovrenc na Pohorju: v nedeljo, 8. decembra, ob 10. uri v Lovrencu na Pohorju. Vabljeni vsi čebelarji, družinski člani in praporščaki. Po maši bo pogostitev in druženje v čebelarstvu domu Lovrenc na Pohorju.

Na OŠ Koprivnica z maticama Kajo in Metko »nabirajo, rojijo in vzgajajo« za varnejši jutri

Današnji izziv sodobnega pragmatičnega ali tudi utilitarnega človeka je sobivanje z ljudmi in naravo. Odstopanja med znanjem in delovanjem ter med vedeti in kritično razmišljati so lahko temeljno izhodišče naše generacije, ki poučuje in vzgaja prihodnje. »Izobraževanje za trajnostni razvoj na taki podlagi je tako okleščen na reprodukcijo znanja in 'neproblematičnih' resnic. Trajnostni razvoj kot življenje, kot družbenokritična in okoljevarstvena politična dejavnost pa je potencialni rušilec družbenih odnosov« (Stevenson).

V učnih programih ni zajetega kritičnega mišljenja, vrednotenja, samoevalvacije, refleksije lastnega znanja. Te dejavnosti so za prihodnost poučevanja in vzgajanja oz. sooblikovanja razvoja, trajnostnega razvoja družbe, posameznika in narave ključne. Začne se v vrtcih, šolah, usmerjeno naj bi se plemenitilo na univerzah. Poleg razumske in spoznavne je pomembno vključevanje čustvene komponente, ki je za odločanje ključna.

Na Osnovni šoli Koprivnica poleg neposrednih rešitev za varovanje okolja, kot so ločevanje odpadkov, ustrezni kmetijski načini (kolobarjenje, počivanje zemlje), omejitev sečnje gozdov, pogozdovanje ..., usmerjamo učence tudi v čebelarstvo in dejavnosti, ki so povezane z ohranjanjem narave. Mladi čebelarji okoljske javne dobrine, kot so čist zrak, pitna voda, les, zemlja, biotska raznovrstnost, ne jemljejo za samoumevne. Obstoječe čebel in drugih živali je odvisen od ohranjanja okolja in ključen za nadaljnji razvoj.

V čebelarski krožek je vključenih kar 36 % učencev. Namen čebelarskega krožka je obveščanje in vzpostavljanje pozitivnega odnosa do čebelarstva, tradicije in ohranjanja narave. Z usvojenimi osnovami čebelarstva, varovanja in ohranjanja okolja, medsebojne povezanosti narave in človeka želimo učence motivirati za nadalje delo v čebelarstvu in predvsem za sobivanje. Dodano vrednost vseh dejavnosti, ki temeljijo na

smernicah dela ČZS, dopolnjujemo s sodelovanjem s ČZ Krško in ČD Brestanica-Senovo. Mladi čebelarji s svojo mladostno navihano smiselno dopolnjujemo modrost izkušenih čebelarjev. Skupaj se predstavljamo na »tržnicah«, predstavitvenih stojnicah in »posladkamo« različne dejavnosti v ožjem in širšem okolju.

Vzgoja in izobraževanje naj bi bila usmerjena k vrednotenju, presojanju mnogovrstnosti okoljskih ideologij, da se bodo otroci in učenci zmoogli in znali odločiti in s tem spremeniti lastna prepričanja in vrednote, predvsem pa delovanje do okolja. Pomembno je, da preidemo z okoljske vzgoje, ki poudarja varovanje in ohranjanje narave, na trajnostni razvoj kot izobraževanje.

Dodana vrednost razširjenih dejavnosti je v tem, da lahko v tako bogatem okolju OŠ Koprivnica izvajamo dejavnosti na terenu in v sodelovanju z okoljem. Spoznavamo, poskušamo, pokušamo, raziskujemo, vrednotimo odnose med naravo in človekom, sodelujemo z organizacijami in posamezniki, ki se zavedajo pomena trajnostnega razvoja.

Kot mentorici čebelarskega krožka želiva predstaviti učencem zelo širok preplet sobivanja ljudi in narave. Povezujeva znanje, čustva in dejanja. Zavedava se, da če želiva spreminjati prepričanja, ki se kasneje lahko preoblikujejo v vrednote, že posegava v spreminjanje kulture. Mogoče pa nam uspe skupaj na OŠ Koprivnica spremeniti oz. ponotranjiti vrednote trajnostnega razvoja v našo organizacijsko/šolsko kulturo.

Na OŠ Koprivnica smo uspešni, skupaj soustvarjamo zeleno prihodnost, v sodelovanju in spoštovanju. Mladi čebelarji z maticama Kajo in Metko »nabiramo, rojimo in vzgajamo« za varnejši jutri. Naj medi.

Kaja Preskar in Metka Uršič Urbanč, OŠ Koprivnica

Čebelarški krožek na OŠ Livada, Ljubljana

Leta 2014 smo člani ČD Barje v sodelovanju z OŠ Livada ustanovili čebelarški krožek. Šola, na kateri ima naše društvo prostore, je zgled sodelovanja in sobivanja, saj učenci prihajajo iz 32 različnih držav. Kot je predvideno v načrtu ČZS, naše delo poteka na osnovi učbenika Čebela se predstavi in drugih pripomočkov. To so razni plakati, interaktivni učbenik in delovni zvezek, slikovni sati ter vzorci za prepoznavanje medu. Izvajanje programa je razdeljeno na teoretični del, ki ga izvajamo v prostorih društva, in praktični del. Leta 2017 smo člani društva postavili učni čebelnjak in ga naselili z osmimi čebeljimi družinami v desetsatnih AŽ-panjih. Tu izvajamo vsa praktična dela s čebelami, opazovanje čebel in spomladanske preglede. Pred čebelnjakom je vrt medovitih rastlin.

Poleg dela v čebelnjaku vsako leto sodelujemo tudi pri dobrodelni akciji »Novoletni bazar«, ki ga organizira šola. Na prireditvi krožkarji prodajajo med, izdelke iz voska ter novoletne voščilnice, ki jih izdelamo na krožku. Zbrani denar se nameni za otroke v stiski. S tem se krožkarji učijo, da je treba pomagati tistemu, ki pomoč potrebuje. Kot zgled so nam čebele. One si hrano v panju vedno delijo, tako da nobena ni lačna.

Kot mentorica vedno stremim k temu, da je krožek otrokom zanimiv in za kaj novega, kar lahko vsi skupaj počnemo. Zato sem v letošnjem letu na čebelarški krožek povabila gostjo, apiterapevtko Nino Ilič, ki je otrokom predstavila apiterapevtsko uporabnost čebeljih pridelkov

s pravljico in delavnico Ekrams. En izvod pravljice je Nina podarila društvu.

Poleg znanja o čebelah otroci na krožku razvijajo tudi ročne spretnosti. Naši krožkarji so zelo pridni in delavni. Na letošnjem tekmovanju mladih čebelarjev v Pivki je naš krožkar Rok Dejak osvojil zlato priznanje.

Močno si prizadevam, da bi krožkarjem spodbudila čut do čebel in čebelarstva, da bi razumeli življenje čebel in pomen sobivanja z naravo. Ob opazovanju naših marljivih čebel se sprostimo in se od njih učimo.

Naj med!

Gordana Vidić, mentorica ČK Livada

Zapustili so nas

**Anton Reberšak
(1968–2024)**

Prišla je jesen, z njo pa prerano slovo od našega člana. V otroških letih je obiskoval čebelarški krožek in je bil aktiven mlad čebelar. Leta 2020 je ob smrti svojega očeta čebelarja njemu v spomin nadaljeval družinsko tradicijo čebelarjenja ter je skrbno negoval čebelji rod. Našim vrstam se je pridružil leta 2022, žal pa nas je v mesecu septembru prehitro zapustil. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Čebelarstva družina Janeza
Goličnika Mozirje

**Leopold Remec
(1936–2024)**

19. septembra 2024 smo se čebelarji ČD Nova Gorica poslovili od dolgoletnega člana Leopolda Remca. Čebelaril je od leta 1955 in bil tudi aktiven član društva. Redno se je udeleževal vseh izobraževanj in društvenih ekskurzij. Imel je lepo urejen čebelnjak s 30 družinami. Za svoje delo je prejel odličje Antona Janše III. stopnje in društvena priznanja, veseli nas, da bo za čebele skrbel sin Aleš. Leopold je bil skrben in družaben in takega ga bomo ohranili v spominu.

ČD Nova Gorica

**Ludvik Božnar
(1933–2024)**

V 92. letu nas je zapustil prijatelj in mentor Ludvik Božnar s Poljanske ceste v Škofji Loki. Od 14. leta je živel za čebele. Kot prvi škofjeloški čebelar prevoznik je z avtobusom z 72 panji prevozil vso Jugoslavijo. Bil je blagajnik Medobčinske zveze čebelarstvih društev Škofja Loka med letoma 1975 in 1993 in član različnih organov ČD Škofja Loka do leta 2020. Prejel je priznanja Antona Janše III., II. in I. stopnje. Leta 2010 je postal naj čebelar Gorenjske. Pogrešali ga bomo.

ČD Škofja Loka

**Peter Hladnik
(1967–2024)**

Z žalostjo sporočamo, da nas je avgusta 2024 v 57. letu starosti zapustil Peter Hladnik, dolgoletni član Čebelarstva Žirk in pred tem Čebelarstva Žiri. Čebelaril je od leta 1995 in negoval 14 čebeljih družin, le zadnje leto je zaradi bolezni svoje delo omejil na dva panja. Med kolegi je bil cenjen zaradi svoje predanosti, skromnosti in ljubezni do čebelarstva, zato bo spomin nanj ostal med nami še dolgo.

ČD Žirk, Žiri

Matej Blejec - Matko Prvi praporščak Čebelarstva Slovenije (1933–2024)

Konec meseca oktobra, le nekaj dni po tem, ko je dopolnil 91 let, smo se poslovili od čebelarja Mateja Blejca - Matka. Odšel je mož z veliko začetnico, mož delavnosti in odgovornosti za skupno dobro, stanovski prijatelj in vzornik.

Matko je sodil med staroste slovenskih čebelarjev, saj je do zadnjega čebelaril, več kot 70 let. Čebelarila sta tudi že njegova starša, svoj prvi roj je ogrenil pri devetih letih. Ob skrbi za družino ter odgovorni službi je velik del svojih dejavnosti posvetil prav čebelarstvu. Ves čas je aktivno deloval v čebelarstvih organizacijah. Sodil je med čebelarje z velikim številom čebeljih družin, ki jih je vrsto let prevažal na paše. Med čebelarji je veljal za uglednega stanovskega kolega.

Matko je bil ustanovitelj našega društva in ga je vodil kar 14 let, do nedavnega pa je v društvu deloval kot član upravnega odbora in strokovnih komisij. Kot izkušen čebelar je s svojim znanjem in izkušnjami mnogim pomagal na začetku čebelarstva, pa tudi

izkušenejšim. Njegova vpetost v delovanje Čebelarstva Slovenije je vredna občudovanja. Od začetka gradnje do dokončanja Čebelarstva Slovenije je bil član gradbenega odbora, vrsto let član Upravnega odbora ČZS, član različnih strokovnih komisij, ne nazadnje prvi praporščak Čebelarstva Slovenije, katere prapor je, dokler je zmožel, nosil s posebnim ponosom.

Za svoje delo na področju čebelarstva je prejel vsa tri odlikovanja Antona Janše ter druga visoka državna priznanja, Matko je tudi častni občan Občine Mengeš.

Članice in člani smo ponosni, ker smo z Matkom lahko sodelovali, in ga bomo ohranili v spoštljivem spominu.

Čebelarstvo Mengeš

Mali oglasi

PRODAM

Med, akacijev, cvetlični, lipov in ajdov. Možna dostava na dom, 041 784 775.

Med, cvetlični, akacijev in kostanjev. Okolica Škocjana, 031 882 295.

Med, gozdni in lipov. Kočevje, 031 666 290.

Med, ajdov, akacijev, cvetlični in kostanjev, lastne pridelave. Možnost dostave v Ljubljano! Murska Sobota, 041 252 695.

Med, lipov. Kočevje, 041 788 826.

Med, cvetlični, akacijev, gozdni in kostanjev. Lendava, 031 810 337.

Med, hojev, gozdni in lipov, ter 20 kg čebeljega voska. Vuhred, 02 887 37 33.

Med, cvetlični, analizno pregledan, v sodu pribl. 80 kg. Moravske Toplice, 040 302 523.

Med, cvetlični, akacijev, kostanjev, gozdni in ajdov. Dostava do Ljubljane. Odranci, 041 354 860.

Med, cvetlični, lipov, akacijev, gozdni in kostanjev, ter matični mleček. Ptujška Gora, 041 587 573.

Med, gozdni, kostanjev in lipov. Vsi letošnji v kozarcih ali rinfuzi. Možna dostava v Ljubljano, Kranj, Novo mesto ali po dogovoru. Bela krajina, 031 553 293.

Med, cvetlični, akacijev, gozdni, kostanjev in lipov. Pakiran po 25, 80 ali 300 kg. Uršna sela, 040 165 921.

Med, cvetlični, akacijev in kostanjev, v kozarcih ali rinfuzi. Prekmurje, možna dostava do Ljubljane, 041 340 408.

Med, cvetlični, akacijev in kostanjev, pridelan na lokacijah Ormož in Pohorje. Ormož, 031 326 959.

Med, kostanjev, in čebelji vosek. Posavje, 070 862 544.

Med, akacijev (letošnji), kostanjev in cvetlični. V rinfuzi ali kozarcih. Prezem Brežice ali Ljubljana. Dostava po dogovoru, 031 699 864.

Med, kostanjev in gozdni, v rinfuzi. Novo mesto, 031 796 931.

Cvetni prah osmukanec, suh, svež in očiščen. Lahko ga tudi zmeljemo. Nabran je v Beli krajini leta 2024. Dostavimo tudi na dom ali pošljemo po pošti. Metlika, 040 845 113.

Cvetni prah, letošnji, očiščen, sveže zamrznjen. Logatec, 051 621 365.

Cvetni prah, sveže zamrznjen. Nabran v letošnji sezoni v neokrnjeni naravi Brkinov. Lahko ga tudi posušim. Postojna, 041 974 232.

Čebelje družine na 7S (8 družin) in na 5S (2 družini). Čebele so zdrave in zazimljene. Matice so letošnje. Jesenice na Dolenjskem, 041 858 736 ali 07 495 76 45.

Čebelje družine na AŽ-satih 10 in 6S. Rogaška Slatina, 041 822 366.

Čebelji vosek, večja količina (300 kg). Ormož, 031 326 959.

AŽ-satnike, lipove, satne pitalnike, kozice in škatle za ometence ali roje. Vse novo in kakovostne izdelave. Večje količine dostavimo ali pošljemo po hitri pošti. Škofja Loka, 031 753 345.

Čebelji vosek, deviški, pribl. 40 kg. Bovec, 041 406 258.

Nakladne panje 2/3. Šmartno ob Dreti, 041 216 481.

Deske, lipove, suhe in neobdelane. Trebnje, 051 422 418.

Točilo, 12-satno, AŽ, samoobračalno, zelo malo rabljeno, popolnoma brez sledov uporabe, očiščeno in brezhibno (proizvajalec Seražin Boris, s. p.) z vseživljenjsko garancijo na mehaniko. Ljubljana, 041 558 384.

Parni topilnik, inoks, s 5 cm izolacije, 2 plinskima grelcema in prostornino za 80 AŽ-satov. Uporaben tudi kot posoda za odkrivanje satja. Domžale, 041 980 224.

MENJAM

Lipove hlode (6 kosov, pribl. 3 m³) menjam za kakšen kilogram medu. Hlodi so na lokaciji ob cesti, prevoz je vaš. Sliko hlodov pošljem na e-naslov. Jesenice na Dolenjskem, 041 735 646.

Praznična akcijska ponudba Čebelarске zveze Slovenije

Lesena igra čebelica 30,50 EUR

Nalivno pero 12,00 EUR

Knjiga: Vse o sodobnem čebelarjenju 22,00 EUR

Bidon 9,00 EUR

Copati 7,00 EUR (samo št. 37-38)

10 let registra starih čebelnjakov - tehnološki informator/koledar za leto 2025 4,00 EUR

Knjiga: Dobra beseda je kot med 18,00 EUR

Skodelica 7,00 EUR

Igra: Vesele čebele 18,00 EUR

Vsa naročila sprejemamo na tel. št.: 01 729 61 00 ali e-naslov: ines.zunic@czs.si. Za naročene artikle se v primeru pošiljanja po pošti zaračuna poštnina!

OGLASI

ČEBELJI KORIDOR

Preverjen in priporočen pripomoček za preprečevanje čebeljega ropa.

5 KOSOV
ZA 29,80 €

www.cebelykoridor.si

Za naročila pokličite tel. št. 031 536 229.

PLINSKI SUBLIMATOR

Sublimiranje brez elektrike in akumulatorjev.

169 € +
zastonj
dostava

Raziskave potrjujejo, da plinski sublimator v primerjavi z električnim zagotavlja **primerljivo učinkovitost**.

www.plinski-sublimator.si

Za naročila pokličite tel. št. 031 536 229.

GRELNA BLAZINA

Za lažje polnjenje ter dehidracijo medu. Enostavna in učinkovita uporaba.

AKCIJSKA
CENA!

321,96 €
289,75 €

www.honeyblanket.com

NOVO!

PRAZNIČNI 10% POPUST
S KODO: DECEMBER10

ČEBELARSKA TEHTNICA BeeConn

LITE GPS

beeconn.si

@beeconn.si

KON-TAKT

REŠKA CESTA 18A ~ PRESTRANEK
PON - PET 9-12 h ☎ 031 339 287

SPLETNA TRGOVINA 0-24 h

www.cebelskaoprema.si

SUBLIMATOR OKSALNE KISLINE

Vgrajen pametni termostat za točen podatek in vzdrževanje konstantne temperature.

Ventil, na katerem se ne nahaja oksalna kislina.

Deluje na 230V, 300W grelec, enostavno rokovanje.

Matej Petrovčič s.p. +386 40 423 589 petrowck.matej@gmail.com

Izdelava prevoznih
čebelnjakov

Anton Ciglič s.p.
www.cebelnjaki.si
info@cebelnjaki.si
Telefon: 031 681 589

Čebelarstvo PISLAK BALI
Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju

PREDELAVA VOSKA

Izdelujemo satnice
vseh dimenzij iz vašega voska

031/734 905 • info@cebelarstvo-pislak.si • www.cebelarstvo-pislak.si

KUNSTELJ

Miha Kunstelj s. p., inž. Jože Kunstelj s. p.
Zavrti 41, 1234 Mengeš
Tel.: 031/352 797, 01/723 70 27

www.apikunst.si / jm-kunstelj@amis.net

Čebelarški jopiči, kombinezoni, rokavice, klobuki, kape ...
Proizvodnja čebelarških točil (inox in PE-posoda)
Motorji (80 in 110 W), ročni pogoni, posode za med

NOVO: kape s svetilko in povečevalom

Silvestrovanje

Gostišče pri Čebelici

31.12.2024 ob 19 uri

Sprejem z operativom
5-hodni mesni ali ribji meni
Pijača neomejeno (vino belo/rdeče,
radenska, pivo, sokovi, topli napitki)
Živa glasba
Polnočni ognjemet s penino

80€/osebo
Rezervacije
031 285 928

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN
Robert Kocjan s.p.
Gabrje 42, 1356 Dobrova
Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307
GSM: 031 351 964
E-pošta: robineli@siol.net
WWW.RIHAR-KOCJAN.SI
Delovni čas: od pon. do čet.:
9,00 - 12,00 in 15,00 - 17,00,
pet.: 9,00 - 15,00
ZMERNE CENE - TRADICIJA - KAKOVOST - IZKUŠNJE,
PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU
Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

IZDELAVA IN PRODAJA
VSEH VRST SATNIC.
PO DOGOVORU MOŽNA IZDELAVA
SATNIC IZ LASTNEGA VOSKA.
**MOŽNA JE
IZDELAVA SATNIC IZ
LASTNEGA VOSKA
OD 20 kg DALJE.**
OGLEDITE SI IZDELAVO
SATNIC NA
NAŠI SPLETNI STRANI.

**TRADICIONALNA IZDELAVA
VSEH VRST AŽ-PANJEV
NAJBOLJŠI
SLOVENSKI
SMREKOV LES
ROGLJIČENI
(CINKANI) SPOJI**

www.krze.si

PRI ENKRATNEM NAKUPU
DESETIH AŽ-PANJEV
**VAM PODARIMO
PRAŠILCEK**

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
041-420-200
01-755-13-17

Predelava čebeljega voska in čebelarski pripomočki

A Deutsch Haseldorf 75, 8493 Klöchl **T** +43 3475 2270
M info@wachs-hoedl.com **W** www.wachs-hoedl.com

Satnice iz lastnega voska

- Možnost ogleda predelave lastnega voska od 20 kg ali starih satnic od 50 kg naprej, v nove satnice. Obvezna predhodna telefonska najava.
- Menjava voska od 1 kg naprej. AŽ in LR vedno na zalogi.
- Velika izbira čebelarskih pripomočkov.

Več informacij na:
wachs-hoedl.com

**Čebelam prijazni
premazi za les**

belinka
interior

INTERIOR WOOD STAIN
Belinka 1910

www.belinka.com

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
 ☎ (05) 368 45 80, 📠 (05) 368 45 81
 GSM 051 614 683
www.kipgo.net; kipgob@gmail.com
 PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA
 ☎ (01) 729 61 30, GSM 051 352 952 e-pošta: cebelarna.lukovica@gmail.com

Vsem čebelarjem in čebelarkam se ob koncu leta zahvaljujemo za zaupanje.

Želimo vam lepe božične praznike ter veselo, zdravo in medeno leto 2025!

PANJE
OPREMA ZA PANJE,
SATNICE,
ZAŠČITNA OPREMA,
OSTALI ČEBELARSKI PRIPOMOČKI,
OPREMA IN PRIPOMOČKI ZA ODKRIVANJE SATOV,
TOČILA,
CEDILA,
OPREMA ZA SEGREVANJE MEDU,
OPREMA ZA POLNJEJE MEDU,
EMBALAŽA.

IZDELUJEMO:
- PRAŠILČKE: 3S, 5S, 7S
- PANJE AŽ: 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S
- PANJE AŽ 3E: 9S, 10S, po naročilu 11S
- PANJE AŽ KOZINC 11 + 3

Cenjene stranke obveščamo, da konec decembra zapiramo poslovalnico PE Lukovica. Popusti na določene izdelke iz zaloge.

PARNI TOPILNIKI VOŠČIN, SONČNI TOPILNIKI LESENI IN IZ NERJAVEČEGA MATERIALA ZA 1 ALI 2 SATA, PREŠE ZA VOŠČINE

IZPARILNIK ZA OKSALNO KISLINO

12 in 230V

EMBALAŽA ZA MED:
- STEKLENA
- PLASTIČNA
- KARTONSKA
- POKROVČKI

IZOLACIJSKA PENA ZA AŽ PANJE

NAROČENO POŠLJEMO TUDI PO POŠTI!

ZAŠČITNA OPREMA ZA DELO S KISLINAMI

NALEPKE ZA MED, CVETNI PRAH, MEDENE PIJAČE IN PRELEPKE od 0,35 EUR/POLA

Čebelarjem z veljavno člansko izkaznico priznamo 5% popusta pri gotovinskem nakupu v vrednosti nad 100 EUR v naših prodajalnah.

POLNJEJE MEDU V VREČKE

Za vas napolnimo med v priročno pakiranje, v 8 gramске vrečke. Naj bo vaš med, v praktični embalaži, prisoten povsod, tako v gostinskih lokalih, kot v vsakem pohodniškem nahrbtniku.

INHALACIJA IZ PANJA

Z inhalacijskimi seti API-AEROSOLI I, API-AEROSOL II in API-AEROSOL Plus lahko izvajate aerosolno apiterapijo iz panja. Izbirate lahko med seti z naravnim vlekem in seti s prisilnim vlekem.

Medikoel d.o.o., Jalnova cesta 2, 4240 Radovljica, T: 04 537 85 10, M: 041 618 775, info@medikoel.com, www.medikoel.com, www.s-mediko.com

PROPO STEAM - UPARJALNIK PROPOLISA

Apiterapevtski aparat Propo Steam nam s segrevanjem naravnega propolisa omogoča izvajanje inhalacijske terapije. S priloženim priborom uporabnik sam ali s pomočjo apiterapevta izvaja inhalacije, ki koristijo pri težavah dihalnega sistema. Propo Steam pa je primeren tudi za čiščenje lebdečih delcev, mikrobov in organskih topil iz zraka. Prostor prijetno odišavi z vonjem propolisa.

Vesele praznike
Vse lepo
V 2025

10%
POPUST

Iskrena hvala vsem, ki ste skupaj z nami tlakovali poslovno pot iztekajočega se leta. Novo leto pa naj bo vsem vam kot kozarec medu: poln sladke sreče, zdravja in uspehov.

10% BOŽIČNO-NOVOLETNI POPUST v času od 1. do 31.12.2025 za gotovinski nakup pokrovčkov iz zaloge v količinah kartonskega pakiranja. Ponudba FCO prodajalec.

Točilo PREMIUM

6 kasetno
fi 800 mm
avtomatično
3.706,10 €
2.594,27 €

Točilo MINIMA

4 satna
fi 600 mm
univerzalni koš
električni pogon
583,00 €
542,19 €

Mešalnik medu

400V z grelcem,
mešalom in
avtomatiko
50 l Lyson CLASSIC
1.692,99 €
1.523,69 €

Pogače za čebele

popust na vse
vrste pogač

Polnilnica za med OPTIMA

1.866,30 €

Črpalka za med

230V / 0,37KW
1.852,20 €

Panj AŽ

10 satni z
mrežo za
kontrolno varo
148,60 €

Črpalka za med

1,5KW, 230V
~~2.312,10 €~~
1.156,05 €

**Za člane ČZS nudimo 5% popust pri nakupu
čebelarke opreme v vrednosti nad 50 €.**

*Vse cene vsebujejo DDV.
Popusti se ne seštevajo.

Odkup medu

Satnice

LR, AŽ, Dadant,
Farar

Drugo čebelarke opremo si lahko ogledate na spletni strani **www.belokranjski-hram.si**

Belokranjski hram d.o.o., Ulica Staneta Rozmana 16, 8340 Črnomelj | M: +386 40 745 750, +386 40 748 588, +386 31 695 485
Belokranjski hram MARIBOR (franziza) | Gardina d.o.o., Cesta XIV. divizije 75, 2000 Maribor, M: (02) 471 51 73

Logar

ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARKE OPREME IN TRGOVINA

izdelano s smislom za detajle.

DELOVNI ČAS TRGOVINE

TOREK, SREDA
PETEK
09.00-12.00
13.00-15.00
SOBOTA:
ZAPRTO

PONEDELJEK,
ČETRTEK
09.00-12.00
13.00-16.00
03.01.2025
ZAPRTO

RAZLIČNI MODELI GRELCEV ZA SEGREVANJE MEDU

KALUPI ZA VLIVANJE SATNIC

TOPLOTNA OMARA ZA DEKRISTALIZACIJO MEDU, NERJAVEČA

HONEYTHERM - SISTEM ZA TOPLJENJE IN FINO ČIŠČENJE MEDU

ČRPALKA ZA MED

POLNILNA NAPRAVA ZA MED

LOGAR TRADE D.O.O.
POSLOVNA CONA A 41
SI-4208 ŠENČUR

04 25 19 410
info@logar-trade.si
www.logar-trade.si

Naročeno vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

ČEBELARSKI CENTER GORENJSKE
Rožna dolina 50a, 4248 Lesce

- IZDELAVA SATNIC IZ LASTNEGA VOSKA
- PRODAJA AŽ IN LR SATNIC

031/628 499

www.cricg.si

cebelarski.center@gmail.com

Ko skrbimo za čebele, skrbimo za prihodnost.

Zavedamo se, da brez čebel ni življenja, biotske pestrosti, ni skoraj tretjine hrane ... Kar pomeni, da ni prihodnosti. Zato s ponosom podpiramo svetovno znano slovensko čebelarstvo ter prispevamo k ohranjanju naše bogate kulturne dediščine, zaščiti okolja in investiramo v lepšo prihodnost, ki si je brez čebel ne moremo predstavljati.

NLB